

MARIKOSHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

*Rantayitzirini Jowa kaawoshitakotantziriri
Tajorentsi*

(Mt. 3.1-12; Rk. 3.1-18; Jowa 1.19-28)

¹ Iroñaaka nokamantemiro kameethatatsiri. Nokamantemi rowawijaakotantzi Jesokirishito. Tema rirotaki Itomi Tajorentsi.

² Paerani eenironi ijeekini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashi. Rojankinatakotzitakarini Tajorentsi ikantziriri itomi: “Pikemina, notyomi. Notyaanteri kenkithatakotemini, reewatanakimi. Tema ari ikanteri maawaeni atziri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethashiretanaki’.

³ Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini’.

⁴ Aritaki monkaatapaaka ikantzitarini paerani Iseeyashini. Jowa riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi ijeekaki janta tekatsinta atziri ipanko, ikimitakiro rojankinatakotzitaririni Iseeyashi paeraniperoroña. Ikantakiri maawaeni pokashitziriri:

—Pikenkithashiryagaeyakya, eero pikimita paerani. Aririka pookaperoteero pantawitari, aritaki nokaawoshitakotakimiri Tajorentsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani atziri ikaminthaaperotatziimi rirori, eero ikenkithashiryakoteemiro pantayiwitakarini.

⁵ Ikanta ipokashitapaakiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki owaero Joreeya, eejatzi maawaeni jero-jareejatzi, ikantapaakiri:

—Eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaki nawijakote, tema naapatziyaperotari Tajorentsi.

Roojatzi ikaawoshitakotawakiniri riraga Jowa maawaeni romitsitsiyaakotawakiri iñaakira iitachari Joriraani.

⁶ Tee ikithaatawo Jowa kameethatatsiri, inta ikithaatawo ontyagaantsi iwitzi kameeyo. Ishirikathakitakari mashitsimashi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri. Eejatzi ithotziri eechonkiini iyaa pitsi.

⁷ Ikenkithatakaapiintziri maawaeni atziri ikan-tapiintziri:

—Kaakitaki impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi; tema ranaakotakina, ipinkathariperotzi irinta. Osheki noñaakoweenkatziri irira, omaanta naaka tee noñaakoweenkata.

⁸ Nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, omaanta riraga impaetakinari ikithaatakaa-paakaero Ishire, amitakotanteeri.

Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi Jesoshi, eejatzi Jatanaashi iñaantawitakari
(Mt. 3.13-17, 4.1-11; Rk. 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Paashini kitejiri rareetapaaka Jesoshi janta ijeekinta Jowa. Ipoñaaka Najareeteki, jeekatsiri kipatsi iitachari Karireeyaki. Riraga Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi rirori iñaakira iitachari Joriraani.

¹⁰ Eenirowa othapyaaki iña, raminanaki jenokinta, roojatzi omapokapaaka iñaawakiro Ishire Tajorentsi, ayiitashitapaakiri Jesoshi, oshiyapaakari jamomo.

¹¹ Ikematziiri Tajorentsi ikantziri:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Oshiki nokimoshirewentaperotakimi.

¹² Roojatzi aanakiri Ishire Tajorentsi tekatsinta atziri ipanko, okaankiityeenta.

¹³ Ijeekaki janta okaataki 40 kitejiri. Riraga Jatanaashi ipokashiwitakari iñaantawitapaakari, ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi. Eejatzi tekatsi atziri itsipatyaari janta, omaanta rojatekaakari koweenkayitatsirini piratsi, omaanta ineshironkatakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ipakiri rowanawo.

Ritantanakawori Jesoshi riyoyaakiri
riyotaanewopaeni
(Mt. 4.12-22; Rk. 4.13-15)

¹⁴ Paashini kitejiri ragaetanakiri riraga Jowa omonkyaagamentotsiki janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyanaka Jesoshi Karireeyaki. Ikaman-teeyakirini atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi rowawijaakotantzi.

¹⁵ Ikanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwentayiteeni Tajorentsi. Pikenkithashiryagaeya, pookaero panteeyirini eero pikimita paerani: tee pikameethawitani. Omaanta paapatziyeeyaarini Tajorentsi, pawijakotanteeyarini.

¹⁶ Paashini kitejiri ikinanaki Jesoshi ochereeteki inkaare jeekatsiri Karireeyaki. Iñaapaakiri Shimo, eejatzi rirentzi Antereeshi. Ishiryaatzi inkaareki: aritaki ikantapiinta, ishiryaatapiintziri shima.

¹⁷ Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotaakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi rookantanakawo ishiryamento, royaatanakiri riyotaantyaariri.

¹⁹ Ro ijanthawitanaka echonkiini, iñaapaakiri Jantyaako itsipatari rirentzi Jowa. Rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Ari ijeekaeyini ipitoki ishirikiro ishiryamento.

²⁰ Ikantapaaka Jesoshi, ikaemakotzitapaakari, ikantziri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatanteeyakarini rirori iroñaaka. Intsipaeete rookanakiri iriri ipitoki, itsipatayitanakarini ikaatzi amitakotayitziririni ishiryaatzi. Ikantzi:

—Jatakinagapa, pawa. Noyaatatyeeri Jesoshi.

—Jee, piyaate.

*Ikyapaaki Jesoshi ipiyoteeyantarini
joriyopaeni*

(Rk. 4.31-37)

²¹ Roojatzi rareetapaa Jesoshi Kaperinawooki, ikaateeyirini riyotaanewopaeni. Rootaki saawaro, kitejitatsiri imakoreeyantarini joriyopaeni, ikyapaaki pankotsiki ipiyotan-tapiintarira irira. Riyotaapaakiri atziri.

²² Riraga atziripaeni, rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Piñaakiri, kameetha riyotaantaperotaki, riyoperotzi irira. Tee ikimitari riraga iyotaapiinteeyawiteerorini Iwaperite Tajorentsi: tee riyoperotzi irirapaeni.

²³ Eenitatsi janta shirampari kyaantariri kamaari. Ikaemakotawakiri Jesoshi, ikantawakiri:

²⁴ —Niyotakimi: eeroka riraga Jesoshi naja-reetejatzi, eejatzi eeroka Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿litaka pipokashitantanari? ¿Areetakama pithonkaeyantenarini?

²⁵ Iñaashintsithatakiri rirori kamaari:

—¡Pimaeritewee! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

²⁶ Ari rompetawathatakaakari shirampari, ishintsitanaki ikaemanaki, roojatzi rookantanaari kamaari.

²⁷ Eejatzi rotsikanateeyakarini atziripaeni maawaeni. Rojampitawakaanaka:

—¿Piñaakiroma imatakiri rantakiri? Owakira akemakiro iroka riyotaakaeri. Eejatzi imatakiri

kamaari, rotyaantakiri: ithaawantaperotakari, jatanee.

²⁸ Roojatzi intsipaete ikenkithatakotan-teeyakarini maawaeni karireeyajatzi.

*Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero
(Mt. 8.14-15; Rk. 4.38-39)*

²⁹ Ipoñagaeyaani pankotsiki ipiyotapiinanta jori-iyopaeni riyaaateeyanakini ipankoki Shimo, eejatzi Antereeshi. Royaaateeyanakirini Jantyaako eejatzi Jowa.

³⁰ Ikamanteetawakiri Jesoshi:

—Ojaawamerikitatzi riyote Shimo. Eeniro jaga omaamentoki omaryaaka.

³¹ Ari riyaaashitanakiro, ikathawakotapaakiro, piriintanaka. Roojatzi opeyantanaa ojaawamerikitzi, roojatzi opaeyantakarini rowanawo.

*Ro saawaro retsiyatakotayitantakaririni
Jesoshi mantsiyaripaeni
(Mt. 8.16-17; Rk. 4.40-41)*

³² Rooteentsi itziroree oorya, ramayitakinirini Jesoshi maawaeni mantsiyari, eejatzi maawaeni kyaantariri kamaari.

³³ Maawaeni nampitsiweri ipiyoteeyapaakani omooki pankotsi.

³⁴ Ijeekaeyapaakini maawaeni mantsiyari, inashitachari imantsiyaripaeni. Retsiyatakoeyerini. Eejatzi ikantakiri kamaaripaeni:

—Pookaeyaneerini riraga pikyaantanewo, eejatzi pimaeriteeyeni.

Riraga kamaaripaeni, riyoteeyakirini Jesoshi rirotaki Tajorentsi, rootaki kaari ikowakaantari kamaaripaeni ikamanteri atziri.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriri

(Mt. 4.23; Rk. 4.42-44)

³⁵ Rootzimateentsi okitejite, ipiriintanaka Jesoshi. Riyaatanaki janta tekatsi jeekatsini, ikenkithatakaeri Iriri.

³⁶ Ikowakowateeri Shimo eejatzi ikaateeyinira itsipateeyarini.

³⁷ Iñaantapaariri, ikantapaakiri:

—Ikowakowaeyakimini maawaeni atziri.

³⁸ Ari ikantawakiri rirori:

—Ari ikantawakaata. Thame aate paashinikipaeni nampitsi. Aritaki janta nokenkithatakagaeyerini paashinipaeni atziri, rootaki nopokantakari kipatsikika.

³⁹ Ikinakinayitanakini, ithotyaa-gaeyanakironi nampitsipaeni janta Karireeyaki. Ikenkithatakaapiintakiri atziri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni, rowawi-jaakoeyakirini maawaeni kyaantariri kamaari.

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkari

(Mt. 8.1-4; Rk. 5.12-16)

⁴⁰ Paashini kitejiri riyaatashitakiri patheenkari Jesoshiki. Patheenkari tee imatziro itsipatari paashini atziri. Tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi. Ari riyaatashitakiri rirori, rotzi-werowashitapaakari ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Tema eeroka pinkathari, pikaminthayena. Eenitatsi pitajorenka: pikoyirika petsiyatako-teena, ari pimatakiro.

⁴¹ Osheki retakotaperotawakari. Ari rako-tashitawakiri, ipampitawakiri. Ikantawakiri:

—Jee, nokoyi: aritaki petsiyatakotee.

⁴² Roojatzi opeyantanaa iwathaawo, etsiyatakotanee.

⁴³ Rotyaanteeri, ikantaperotakiri:

⁴⁴ —Nokantemi: eerowa pikamantay-itzirini paashini atziri, inta piyaatashiteri ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari etsiy-atakoteemi, roojatzi ishineteemi pipiyashiteri atziripaeni. Pimonkaatero ikantzirini Moeseeshi: powamaeniri Tajorentsi pipira riyotantyaari atziripaeni etsiyatakoteemi.

⁴⁵ Ari riyaaanaki, omaanta ikamantakotayitakironi, maawaeni awijimotayitakiririni. Riyotakoeyakirini atziri Jesoshi, rootaki kaari riyaaantanaka nampitsiki. Ijeekakitzi janta okaankiityeenta. Ipokashiiyakirini atziri poñaayitacharini paashinipaeniki nampitsi.

2

*Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri
(Mt. 9.1-8; Rk. 5.17-26)*

¹ Paashini kitejiri ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki. Ikemakoeyeerini areetapaaka rirori ijeekapaaki pankotsinentsiki.

² Ipiyoteeyakani osheki atziri, yeekitaki pankot-siki. Tekatsi ikinapaaki paashini atziri rotzikaapaakiro omoo. Ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi iñaani Tajorentsi.

³ Ari inatakotapaakiri kijopookitatsiri. Ikaatzi 4 amiriri.

⁴ Tekatsi ikantya rontsirokyaaari Jesoshi, rotzikaakiri atziripaeni. Roojatzi rateetakaan-tanakari jenoki pankotsi. Imoontapaakiro kameetha, apatziro rothataakotakiri ijeekakira Jesoshi. Royiitakotakiri imaamentoki.

⁵ Riyotawakiri Jesoshi rameenteeyakarini riraga 4 amakiriri, rootaki ikanantakariri riraga kijopookitatsiri:

—Niyompari, ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

⁶ Eeniro jaga ijeekaki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi.

⁷ Ikenkithashireeyakani rajankaneki rirori:

—¿Iitaka ikantashiwaetantari irika? Iitajorentsitashitaka. ¿Tsika ikanterika rowawijaakotantyaariri? Tema apatziro rowawijaakotantzi riraga Tajorentsi.

⁸ Riyoshiryaakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Iitaka pikenkithashiryaantari?

⁹ ¿Iitaka pomeentsitaperotachani? ¿Opomeentsi-tama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Eero nowashironkaemi, inta nowawijaakoteemi”? ¿Opomeentsitaperotama nokanteri irika kijopook-it-zinkari: “Pikatziyanee, paaneero pimaamento,

pikatziyatziyawaetaneeya”? Eerorika imatziro, tema aritaki pishirontawentakina.

¹⁰ Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka nowawijaakotantyaariri.

¹¹ Rootaki ikantakiriri kijopookitatsiri:

—Nokantzimi, pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

¹² Roojatzi ikatziyantana, raaneero imaamento, ishitowanee. Iñeeyawaerini ijoriyotzinkaritepaeni, ari rotsikanateeyanakarini. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotzi Tajorentsi, tee añiuro paerani kimitawori iroka.

Riyoyaakiri Jesoshi Rewii

(Mt. 9.9-17; Rk. 5.27-39)

¹³ Paashini kitejiri piyanaa Jesoshi othapyaaki inkaare. Ipiyotashiteeyapaarini eejatzi osheki atziri, riyotagaeyerini.

¹⁴ Roojatzi rowaaganaa eejatzi. Iñaapaakiri Rewii, riraga itomi Arijeeyo, ijeeki pankotsiki ipiyotapiintziri koriki: ipiyotapiinteeyinirini oroomajatzi. Riraga joriyopaeni roonakari piyotapiintziriri koriki. Omaanta ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Thame poyaatanakina.

—Jee, thametaatyaami.

Ari ikatziyanaka, royaatanakiri.

¹⁵⁻¹⁶ Ari riyateeyanakini ipankoki Rewii. Rowakagaeyapaakarini osheki oyaateeyiririni Jesoshi, riyotaanewopaeni, osheki piyotapiintziriri koriki, maawaeni. Eejatzi rakiyoteeyakirini osheki paashinipaeni kaari kameethatzinkaripaeni.

Rareeteeyapaakani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Iñaakotapaakiri Jesoshi ikempiyeeyakarini rakiyoteeyirini kaari kameethatzinkaripaeni. Rojampitapaakiri riyotaanewopaeni:

—¿Litaka itsipateeyantaririni irikapaeni, rowaeyani? Tee ikameethateeyini.

¹⁷ Ari ikemawakiri rirori Jesoshi, ikantziri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri, intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. Tee ro nopokantya nokameri kenkithashiryaachari kameethatatsiri, inta riraga kaari kameethatatsi.

Riraga riyotaanewo Jesoshi tee itzitatiintya

¹⁸ Ikantaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa eejatzi riyotaanewopaeni warijeeyo. Apaani-paeni atziri ipokashitziri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iroñaaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa, eejatzi ikimiteeyani riyotaanewopaeni warijeeyo. ¿Litaka kaari itzitanta piyotaanewopaeni eerori?

¹⁹ Ari ikantawakiri Jesoshi:

—Okimitaka aririka raye shirampari iina, ikamaeyerini isheninka ikimoshirewenteeyerini. Rareetapaakyaarika, ¿arima itziteeyapaakyaani rirori? Eero. Tema riweshiryaaawentapaakyaari. Ñaakiro, iroñaaka nokaateeyirini naari niyotaanewopaeni: ¿Litaka notzitakaantyaariri?

²⁰ Omaanta aririka rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, aripaetekya itziteeyanakyaani. Eejatzi iinja naari, nookaeyaneerini

niyotaanewopaeni, rowashiretakoeyanakinani, roojatzi itziteeyantanakyaani.

21 Tee pimaejantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzi aririka pikiwero aminthatanaka owakirari, eero omonkaagaakitanaa, roojatzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitawo powawatatziro. Eejatzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetakimiri. Kameetha pipakaakiro paashini paapatziyawitariri roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari.

22 Napiitakiro noshiyakaawentemiro okaatzi niyoteemiri. Piyotzi aakapaeni joriiyopaeni awetsikiri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzi owakirari. Tee okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawitzimiri irintapaeni roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari.

*Ikantawakaawentakawo saawaro
(Mt. 12.1-8; Rk. 6.1-5)*

23 Paashini saawaro ikinanaki Jesoshi pankirentsimashiki, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Ari niyanki rowiitanaki

riyotaanewo okithoki teriiko, itayaakiro otaki, rowaeyawoni okithoki.

²⁴ Ari ikantziri warijeeyo:

—¿litaka rowiitantawori okithoki, itayaawaetan-takawo iroka kitejirika amakoryaantari? Tee okameethatzi. ¿litaka ranantawori?

²⁵ Rakanakiri Jesoshi:

—¿Tema tee pikenkithashiryaaneentziro Iwaperite Tajorentsi kenkithatakotziriri paerani Iraviirini, riraga jewawenantatsiri maawaeni joriiyopaeni? Tekatsi raye royaari, ayimatakiri itashe, eejatzi itsipateeyarini.

²⁶ Eeniro janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira: tee ishineteeyerini rowaeyaawoni maawaeni atziri, apatziro rowaeyaawoni ñaanakowenantatsiripaeni. Omaanta ayimawitakari itashe Iraviirini. Riyaatashitakiri Awyataari, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, ikantziri: “Notasheyeyakini. Tekatsi nowaeyaarini”. Ari ipawakiri paa: “Eenitatsi iroka, powapaeya”. Ari rowakawo, eejatzi rowakagaeyakarini itsipateeyarini. Kaari riroripaeni ñaanakowenantatsiri, omaanta tee ikoyi Tajorentsi rowashironkagaeyerini.

²⁷ Pamine, riraga Tajorentsi riwetsikakiniri atziri kitejiri imakoreeyantyaarini. Tee ro riwet-sikantyaanariri atziri iñaapinkathatero kitejiri.

²⁸ Nopoñaaka naaka jenokinta, natziripero-tapaaki jaka kipatsiki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

3

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri kijopookitatsiri rakoki

(Mt. 12.9-14; Rk. 6.6-11)

¹ Riraga Jesoshi riyaatanee eejatzi pankotsiki ipiyotantapiintari joriyyopaeni. Aritaki ijeekiri jaga: shirampari kijopookitatsiri rakoki.

² Raminashiiyawakarini atziri riraga iijanewo, joreririri: ikowaki riyote aririka retsiyatakoteeri saawaroki. Tee ishineteetziro retsiyatakoteetziri atziri saawaroki. Ikowaeyakini riroripaeni ikan-takoeyerini: “Tee okameethatzi iroka rantakiri Jesoshi”.

³ Riraga Jesoshi ikantziri kijopookitatsiri rako:

—Pikatziyee, pipoke jaka niyanki.

Roojatzi riyaatantanaka niyanki, ikatziyanta-paaka.

⁴ Roojatzi rojampiteeyakirini maawaeni ami-neentsiri:

—¿Kameethama aneshironkateri atziri kitejiriki amakoreeyantarini? ¿Arima owashironkayeri? ¿Okameethatzima owawijaakoteri? Teerikama, ¿pikowakima owamaeyerini?

Omaanta imaeriiyanakini.

⁵ Ikijanaka Jesoshi, ramineeyanakirini, eejatzi retakoeyanakarini riroripaeni. Tema ikijoshiryaanakitzi rajankaneki tee ikaminthaanteeyini atziri. Ikantziri shirampari:

—Powaankaero pako.

Ari rakotanee, roojatzi retsiyatakotantanaa.

⁶ Ishitowaeyanakini warijeeyopaeni, riyaatashiiyanakirini itsipamintharipaeni Erooreshi. Ikantawakagaeyakani:

—¿Tsikatya akanterika Jesoshi, owa-
maantyaariri?

Retsiyatakotantzi Jesoshi janta inkaareki
(Mt. 4.24-25; 12.15-21; Rk. 6.17-19)

⁷ Riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni riyaatapitheeyanakirini warijeeyopaeni inkaareki ijeekapaaki apaniroeni, omaanta royaateeyanakirini osheki karireeyajatzi, eejatzi joreeyajatzi,

⁸ jerojareejatzi, iroomyajatzi, jeekatsiri intatsikeronta iñaaki Joriraani, maawaeni jeekatsiripaeni Tziiroki, Shirooki, maawaeni. Ikemakoeyakirini itajonkantzi, rootaki riyaatashiiyantakaririni osheki atziri.

⁹ Ikantziri riyotaanewo:

—Pamakinawoota pitotsi, notetawakyaata: rawitsineeyapaakinanikari atziri. Rooteentsimi rowamayenami.

¹⁰ Ikanta Jesoshi rotetantakawo pitotsi ari ikenkithatakagaeyakirini atziripaeni kipatsiki, roojatzi rayiitantapaaka eejatzi kipatsiki. Osheki retsiyatakoeyawakirini mantsiyatzinkaripaeni. Riraga paashini mantsiyari rinteenaryaayitakirini atziripaeni, ikowaki ipampitantapaeyaariri Jesoshi awijakotanee imantsiyari.

¹¹ Riraga atziri kyaantariri kamaari rotziwerowashitapaakari ipinkatheeyakirini. Icheraanaki iñaawaetakaakiri ikantziri:

—Jesoshi, eerokataki Itomi Tajorentsi.

¹² Ikantaperotziri Jesoshi:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

*Riyoyaakiri Jesoshi riyotaanewoperotyaari
(Mt. 5.1; 10.1-4; Rk. 6.12-16)*

¹³ Paashini kitejiri itonkaanaki Jesoshi tonkaariki. Ikaemakaantakiri ikaatzi riyoyaakiri, ari ipokashiteeyakirini.

¹⁴ Riyoyagaeyakirini 12 shirampari, itsipaperoeyaarini. Iinja iiteri rotyaantanewo, tema rotyaanteeyerini ikenkithatakagaeyerini maawaeni atziripaeni iñaani Pawa Tajorentsi.

¹⁵ Eejatzi ipakiri itajorenka, rookakaakowiritanantyaariri kamaaripaeni atziri.

¹⁶ Rirotaki riyoyaakiri riyotaanewo 12. Riyoyaakiri Shimo (iitakiri Peetero),

¹⁷ eejatzi Jantyaako itsipatakari rirentzi Jowa, (rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Iitakiri rirori-paeni iroñaaka Wowaneerejeshi). (Akantziri aaka apaanteki: “Oshiyawori oñaawaepookitzi”)*

¹⁸ Eejatzi riyoyaakiri Antereeshi, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (itomira Arijeeyo), Tareeyo, paashini Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni).

¹⁹ Eejatzi riyoyaakiri Joorashi (riraga karyoote-jatzi, aakaanterini iinja Jesoshi).

*Iitakaawitakari ikyaantakari kamaari Jesoshi
(Mt. 12.24-32)*

²⁰ Roojatzi ipiyanaa Jesoshi pankotsinentsiki. Ipiyoteeyaani eejatzi osheki atziri. Tekatsi ikantya rowaeya eejatzi riyotaanewo.

---

* **3:17** Oshiyawori oñaawaepookitzi okantakotziri: “shintsitziniriri rantawaetziniri Jesoshi rootaki iitantakariri”.

21 Ikemakotakiri Jesoshi isheninkapero, riyatashitawitaari raaneerimi ipankoperoki. Ikantawakaanaka:

—Osheki ishinkiwentaka Jesoshi, tee iñaakota, thame aaneeri.

22 Ipokashitapaakiri eejatzi jerojareejatzipaeni, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi. Ikan-tashitapaakari:

—Rirotaki Wereshewoo kyaantapaakariri ishireki Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni kamaari: rirotaki amitakotziriri rirori rotyaantziri iyamaarite, rootaki imatantakariri.

23 Ikaemaeyawakirini Jesoshi, roshiyaakaawenteeyawakirini:

—¿Kyaaryooma ikyaantapaakina iwinkatharite kamaari? Pamine: ¿tsika ikantyaaka Jatanaashi rookaeya rirojatzi? Eero imatziro.

24 Okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri nampitsiki, rookawakagaeyarinika, ¿arima ijeekaeyaneeni kameetha? Eero.

25 Eejatzi okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri pankotsiki, ¿arima kijokiro rowawakaaneyya? Eero.

26 Eejatzi ikimitaka, aririka Jatanaashi ikijerimi iyamaaritzinkarite, rookawakagaeyanimi, eeromi ijeekimi, inta aritaki ithonkawakayaeyanimi. Rootaki.

27 Eejatzi ikimita rirori koshitantatsiri: ithaawantari shintsiperotatsiri ikyaapankoteri ikoshitantyaariri rowaagawo. Aririka ipokashiteri, reewatapaakiri roerikapaakiri, roojotapaakiri shintsitatsiri, roojatzikya

raantakyaawo oetarikapaeni rowayitzirini ipankoki.

²⁸ Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri: ineshironkateeyirini Tajorentsi maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Tema ipeyakoteniri okaatzi rantziri. Eejatzi, aririka ikantzimateeyawityaarini, ineshironkateeri eejatzi.

²⁹ Omaanta eero ineshironkateeri riraga kantzimatzirori Ishire Tajorentsi: ikanteetatyeyyaani ijeeki rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eerowa rawijakotee.

³⁰ Rootaki ikantakiriri Jesoshi. Ñaakiro, ikantashiiyawitakani inkaaganki: “Rirotaki iwinkatharite kamaari amitakotziriri Jesoshi”. Tema rootaki Ishire Tajorentsi amitakotziriri, kaari iwinkatharite kamaari.

*Ikamantziri Jesoshi ninka isheninkatakari
(Mt. 12.46-50; Rk. 8.19-21)*

³¹⁻³² Ikantaka ijeeki Jesoshi pankotsiki, ijeeki-moeyapaakirini areeteeyapaakaririni. Roojatzi areetapaaka riniro, otsipateeyapaakarini rirentzipaeni eejatzi ritsiropaeni. Okatziyapaaka inkokironta, okantziri oñaapaakiri:

—Pikantenari notyomi.

Ari ikyaashitanakiri, ikantapaakiri:

—Areetapaaka piniro, pirentzipaeni, eejatzi pitsiropaeni. Ojeekapaaki inkokironta, okowapaakimi.

³³ Rakawakiri:

—¿Ninka nanatatsiri? ¿Ninka yeeyitatsiripaeni?

³⁴ Roojatzi rookotantanakari jeeki-moeyakiririni. Ikantanaki:

—Iroka nanaka. Irika yeeyika.

³⁵ Ninkarika antapiintzirori ikowakaeriri Tajorentsi: riroteeyakini yeeyi, choeni, nana. Nosheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeeyanarini.

4

Roshiyakaawentziro Jesoshi inashitachari-paeni kipatsi

(Mt. 13.1-23; Rk. 8.4-15)

¹ Paashini kitejiri, rapiitakiri Jesoshi riyotagaeri janta othapyaakiininta inkaare. Ari ipiyotawentapaakari oshekini atziri. Ikanta Jesoshi iñaawakirira roshekitapaaki atziri, rotetanaka pitotsiki, rotatsinkakiro eechonkiini niyankyaani inkaare, ijeekanaki iroñaaka rirori. Tema oshekyaanzi atziri ikatziyashitakari othapyaaki.

² Ari riyotaayitakirini oetarikapaeni, eejatzi roshiyakaawentayitakironi okaatzi ikenkithatakotayitzirini. Ikantakiri iroñaaka:

³—¡Pikemena! Riyaatanaki pankiwaetatsiri janta rowaneki rookakitero okithoki teriiko.

⁴ Ari rookakitapaakiro okithoki teriiko. Eenitatsi apanipaeni ookakitapaenchari awotsiki. Ikanta ipokapaaki jenokiweripaeni, rowapaakawo okaatzi rookakitawitakari irika shirampari janta awotsiki.

⁵ Eenitatsi paashini pariyapaentsiri okithoki janta mapipookiki, tee oshenkaawitapaaka, intsi-paete oshookawitanaka.

⁶ Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi ojampiyashitantanaka. Tee oparithaperotzi, rootaki okamantanakari.

⁷ Oparyapaaki paashini okithoki kitocheemashiki. Okanta oshookawitanaka, okimotawitanaka. Omaanta anaanakiro oshookanaki kitochee rootaki kaari okithokitantanaka.

⁸ Paashinipaeni okithoki oparyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100.

⁹ Pikoyirika piyotakotero okaatzi nokenkithatakaakimiri paapatziyena iroñaaka.

¹⁰ Jateeyaneeni atziripaeni ikaatzi piyotawentakariri Jesoshi, eeniro itsipateeyanaarini Jesoshi apaanipaeni aapatziyariri eejatzi riyotaanewopaeni, riyatee pankotsiki. Ikanta rojampiteeyakirini rirori, ikanteeyakirini:

—Iyotaantatsiri, ¿oetaka poshiyakaawentakiri inkaaganki okaatzi pikenkithatakiri?

¹¹ Ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, iroñaaka nokamantemiro eerori kaari piyotawita: aritaki piyotakiro tsika ikantari Pawa reewawenantzi. Riroma paashinipaeni atziri, eerowa nokantziri rirori inta noshiyakaawentashitayityaanarini.

¹² Irintapaeni atziri rirotaki aminawitachari, tee iñeemaetawo okaatzi nantziri. Eejatzi rirotaki kemijantawitanari, teemaeta ikemathatziro oetarika nokantawitakariri. Rootaki kaari rookantawo okaatzi rantayitzirinira kaari kameethatatsi, eero ipeyakotzimaetanari Pawa rantziri.

13 Eejatzi ikantakiri:

—¿Tema pikemathatawakiro eeroka okaatzi noshiyakaawentakiri inkaaganki? Aririka napiitakimiro noshiyakaawentayitemironi, eerowa piyotakotawakiro eejatzi.

14 Riraga pankiwaetatsiri okithoki rirotaki oshiyakariri iyotaantzirori iñaani Tajorentsi. Rowaga okithoki oshiyakawo iñaani.

15 Rowaga awotsi opariyantapaakari apaanipaeni okithoki oshiyakari atziri kemawitawakawori iñaani Tajorentsi, omaanta riraga Jatanaashi ipokapaaki imanomotakaapaakiri: tee raapatziyanaana.

16 Eejatzi iroka pariyapaentsiri mapipookiki, rootaki oshiyakaawentachari apaanipaeni atziri kemawitawakawori iñaani Pawa, intsipaete iroñaaka ikimoshirewentawitanakawo.

17 Pankirentsi okaatzi kaari tzimaperotatsi oparitha, intsipaete okamanaki. Iroka roshiyakawo riraga atziri ikemijantawitaka roojatzi rowashironkagaetakiri, aririka ikijeetakiri. Rootaki intsipaete rookantanaawori ikemijantawita.

18 Rowaga kipatsi kitocheemashiteentsiri oshiyakaawentziri kemathatawitawakawori iñaani Pawa Tajorentsi,

19 omaanta ikenkithashiryaapiintziro jeekayitatsirini jaka kipatsikika, ikimoshirewenteyironi rashitayitarini. Eekiro ikowanakitzi rashaagawotya, oetarikapaeni, rootaki rookantaawori ikemijantawita.

20 Omaanta iroka kameethari kipatsi oshiyakaawentziri kemaperotawakirori iñaani

Tajorentsi. Aritaki raapatziyaperotakawo, eejatzi raapatziyakaaperotakari paashinipaeni atziri. Apaani raapatziyakaakari 30, paashini raapatziyakaakari 60, paashinipaeni raapatziyaperotakaakari 100.

*Roshiyakaawentakiniri Jesoshi ootamentotsi
(Rk. 8.16-18)*

²¹ Eekiro riyaatatzi ikantakiri Jesoshi:

—Akowakirika ootakotya ¿arima owakiri ootamentotsi kowitziki inthomaenta? ¿Arima amanakiri ootamentotsi? ¡Eero! Tema akowatzi oyeri ootamentotsi jeñokiini okoñeetyaantyaari aminanteeyaarini maawaeni.

²² Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini.

²³ Pikoyirika piyotero kameetha, ari pikemapero-tawakiro iroka nokamantakimiri.

²⁴ Paashini ikantakiri eejatzi:

—Pikenkithashireeyawo iroka pikemakiri. Aririka eechonkiini paapatziyawakyaawo nokamantzimiri, ari eechonkiini piyotawakiro. Aririka osheki paapatziyaperotawakyaawo, ari osheki piyotawakiro, niyotaaperotakimiri.

²⁵ Riraga aapatziyawakawori niyotaakiriri, eekiro niyaatatye niyotaaperoteri. Riraga kaari aapatziyawakawori nokamantawitakariri, eero riyotzi oetarika, tema ipeyakotakiro eechonkiini riyowitari.

*Roshiyakaawentziniri Jesoshi okithoki
shookatsiri*

²⁶ Eejatzi ikantzi:

—Tema ipinkathariwenteeyakaeni Tajorentsi. Roshiyakari atziri jatatsiri rowaneki ipankitziro okithoki.

²⁷ Imaapiintzi tsiteniriki, ikakitapiintzi kitejiriki. Shitowathowatanaki iwankiri, okimotatanaki. Tee riyotakotzimaetawo tsika okanta oshookantakari.

²⁸ Oshookaki kipatsiki: eewatanaki othowaki, roojatzi owaatotantanaka, roojatzi owathatantanaka.

²⁹ Aririka ojampatanaki okithoki, ichekakoetero, tema monkaatapaaka rowiitanteetyaawori.

Roshiyakaawentziniri moshitaaja

(Mt. 13.31-32; Rk. 13.18-19)

³⁰ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Tsika nokantemirorika noshiyakaawen-temiroka tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika akanteroka ak-enkithatakotantyaawori?

³¹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja. Omaanta rowaga okithoki, tee okimitawo paashinipaeni kithokitatsiripaeni: okaerikitziini kameetha.

³² Aririka apankitero, oshookanaki. Okimotatanaki, anaayitanakironi paashinipaeni pankirentsitayitatsirini. Antawotayitanakini owaempekipaeni, aritaki raampeyakyaaawo shiwankitayitatsirini.

³³ Aritaki ikantapiinta Jesoshi, roshiyakaawentapiintziniri atziri riyotaantyaariri iñaani Tajorentsi. Aririka eechonkiini ikemakiro, ari eechonkiini riyotakiri: oshekirika ikemawakiro, ari osheki riyotakiri.

³⁴ Riyotaantariri tema roshiyakaawentapiintziniri. Omaantakya riyotaanewo, ithotyagaeyakinirini riyotaaperoyakirini.

Romaerintakiro riraga Jesoshi tampyaa
(Mt. 8.23-27; Rk. 8.22-25)

³⁵ Itziroryaanaki oorya, ikantziri Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Thame amontyaanee intatsikeronta inkaare.

³⁶ Roojatzi riyaatapithatantanakari ikaatzi piyotawentakariri.

Ari ijeekaki Jesoshi rirori pitotsiki. Roteteeyapaakani riyotaanewopaeni roojatzi imontyaakotantanaka. Eejatzi imontyaakotanaka apanipaeni atziri ikaatzi piyotawenteeyakaririni, ikinakoeyanakini paashiniki pitotsi.

³⁷ Imontyaakomintheeyani ari omapokashitakari niyankyaani inkaare antawo tampyaa. Antawo otamakaari, otetaatapaaka pitotsiki roowiteenchami itsitsiyakotemi.

³⁸ Omaanta imaatzi Jesoshi rirori janta opataki pitotsi, rotziitotaka. Ikaemanakiri iroñaaka riyotaanewo, ikantziri:

—¡Iyotaanari! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinke!

³⁹ Ari ikaakakiri Jesoshi, ipiriintanaka, ikaemakotakiro tampyaa, ikantziro:

—¡Aritaki pitampyaataki!

Ikantziro eejatzi inkaare:

—¡Pimaerite!

Okanta iroñaaka tampyaa awijanaki, maeritane inkaare.

40 Roojatzi ipithokashitantanakari Jesoshi ikan-tanakiri riyotaanewopaeni:

—¿Iitaka pithaawantari? ¿Tekirama pameentap-erotana naaka?

41 Tema antawo ithaawaeyanakini riyotaanewopaeni, tekatsi ikanteeyanakini. Okanta ojamaniityaaki, rojampitawakagaa, ikantawakaeyani:

—¿Ninkama irika, romaeryaantakawori tampyaa, eejatzi romaeryaantakawori inkaare? ¿Rirotakima Tajorentsi?

5

*Rookakaakowentakiri Jesoshi shirampari
ikyaaantashiretari kamaari
(Mt. 8.28-34; Rk. 8.26-39)*

1-2 Rareetakaakari Jesoshi intatsikeronta inkaare, ari rareetakaapaakari iipatsiteki karaarajatzi. Ro raatakoeyapaakani kipatsiki. Intsipaete iñaawakiri Jesoshi shirampari kyaantashiretariri kamaari. Ishiyashitawakari Jesoshi ipoñaaka janta kitataarewontsimashiki,

3 ari ijeekawaetzi rirori. Tema tekatsi aaweerini oojoterini karenathakira.

4 Okantawitaka rojotantawitapiinteetariri ki-jothari rakoki, eejatzi iitziki, omaanta itzimpe-jakopiintayitakini. Tekatsi monkaatzityaarini ish-intsini.

5 Ikantatyaani, riyaatapiintzi tonkaariki. Ikae-makaematapiintzi, itowaetapiinta mapikipaeni. Tema ishinkiwentakaakari iyamaarite.

⁶ Riraga shirampari iñiitawakarira inteena ipokaki Jesoshi, ishiyashitakari rareetapaakari, rotziwerowashitapaakari, ipinkathatapaakiri.

⁷⁻⁸ Ikanta Jesoshi, iñaawakirira shirampari ikyaantashiretariri kamaari, icheraakotawakiri, ikantziri:

—¡Kamaari, pookaneeri shiramparira!

Irika shirampari, antawo icheraanaki ikan-takaakarira iyamaarite, ikantanaki:

—¿Itaka poñaashirenkantanari? Eeroka Jesoshi, itomi Tajorentsipero. Nokantemi iroñaaka eero powashironkaana.

⁹ Roojatzi Jesoshi rojampitakiri irika kamaari, ikantakiri:

—¿Tsika piitaka?

Rakanakiri kamaari, ikantzi:

—Nowaero Oshekyantzi. Rootaki noetantari, tema osheki nokanta nojeekantari irika shirampari.

¹⁰ Teera nokoyi potyaantena naakapaeni paashiniki kipatsi.

¹¹ Ari ijeekaki eejatzi janta oshekyantzi chaancho tonkaariki, ikaatzi 2.000, rowawaeteeyani.

¹² Ikantanaki kamaari, ikantziri Jesoshi:

—Ari nokoyi potyaantena janta chaanchoki, nojeekanteeyapaakyarini inthomaenta.

¹³ Ari ishinetakiri. Rookaeyaneerini shirampari, ishirinkashiteeyanakarini chaancho, ikyaanteeyapaakarini. Roojatzi ishiyeeyanakani riraga chaanchopaeni impeetaki, ari ithonkaeyakani: ipiinkaeyapaakini inkaareki pooo, pooo, pooo.

14 Ikanta irikapaeni shentziriri chaancho, iñaakirowa okaatzi awijeentsiri, antawo ithaawaeyanakini iroñaaka. Shiyeeyanakani, ikantapaakiri ikaatzi jeekaeyatsirinipaeni okaakinira. Intsipaete antetanaka ñaagantsi. Pokaeyanakini atziripaeni ramineri iitarika awijimotakiriri chaancho.

15 Riyaatashiteetakiri Jesoshi, iñeetapaakiri riraga shirampari ijeekantawitari kamaaripaeni. Ijeekaki ikithaataawo iithaari, kameethatane. Tema iñeetapaakirira, antawo ithaawanteeya-paakarini.

16 Ikanta irikapaeni ñaakiriri inkaaganki Jesoshi okaatzi rantakiri, ikanteeyawakirini paashinipaeni atziri owakira pokapaentsiri okaatzi awijeentsiri inkaaganki. Ari okaatzi ikantawakiriri tsika ikanta iñaakiri ipiinkantakari chaanchopaeni.

17 Ikanta ikemaeyawakinira atziripaeni, ikan-teeyakirini:

—Jesoshi, iroñaaka tee nokoyi pipokimotena nonampiki, pipiyanaki.

18 Ikanta ikemawakira Jesoshi, roojatzi rotetanaa pitotsiki. Ikantawitawaari iroñaaka irika shirampari rookakiniri iyamaaritepaeni, ikantziri:

—Jesoshi, nokoyi noyaataneemi.

19 Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Eero poyaatana, piyaate pinampiki tsikarika ijeeki pinampijatzipaeni. Pikantapaeri maawaeni okaatzira awijimotakimiri. Pikantapaeri eejatzi: “Ineshironkatakina Nowinkatharite”.

²⁰ Ikemawakirira irika shirampari, roojatzi riyaatanee janta inampiki. Ikantakiri inampijatzi eejatzi riyataki maawaeni paashiniki nampitsi janta iipatsiteki oetachari Tekaaporishi. Ikantapaeri osheki atziri okaatzi awijimotakiriri.

Ikanta ikemaeyawaerini ikenkithawaetapae, osheki itzimaetyaashiyanakani.

Retsiyatakotziro Jesoshi jokaatzirori iraa
(Mt. 9.18-26; Rk. 8.40-56)

²¹ Ikantanaka imontyaanaka Jesoshi intatsikeronta inkaare. Ipiyoeyakaninta osheki atziri janta othapyaakiini.

²² Rareetapaaka shirampari iwaero Jaero, riraga jewatakaayitziririni ijoriyyotzinkaritepaeni janta pankotsiki ipiyotantapiintarira. Iñaapaakiri, rotziwerowashitapaakari Jesoshi riwethatantapaakariri Jesoshi.

²³ Ikantaperotapaakiri:

—Rooteentsi okame nishintyo. Pipoke pipampitakitero awijakotantaneeyaari roori, eero okamanta.

²⁴ Ari royaatanakiri, roojatzi royaatayitanakirini osheki piyotawentariri, rawitsinaawakaanaka.

²⁵ Ari okaataki tsinani jokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsi.

²⁶ Osheki raawinteetawitakawo, thonkapaaka oorikite omaanta eekiro iyaatatzi ojokaatziro iraa.

²⁷⁻²⁸ Okemaki ikantakoeyirini Jesoshi: “Osheki retsiyatakotantzi”. Ojatekanakari oyaateeyiririni okinapaaki itapiiki. Okenkithashiryaanaka:

“Aririka nopampitziteri imaatha, aritaki netsiyatakotee”.

Ari opampitzitawakiri imaatha, kaatakotanee ojokaatziro iraa.

²⁹ Okemawakitya tsinkaririri, awijakotanee.

³⁰ Eejatzi rirori intsipaete ikemashitawakawo itajorenka. Ari ipithokashitanakari oyaatziriri, ikantziri:

—¿Ninkama pampitzitakinawori nomaatha?

³¹ Rakanakiri riyotaanewo, ikantanakiri:

—Tema piñiiri roshekitaki oyaatayitzimirini. Rawitsinaayitakimini. Eekiro pikantatzi: “¿Ninkama pampitzitanawori nomaatha?”

³² Raminaminayitanakini ikoyi iñeeri pampitzitakiriri imaatha.

³³ Roori tsinani, osheki othaawanaki ompetatanaka, tonki, tonki, tonki. Iyotaki awijakotanaki. Otziwerowashitapaakari, oñaaperotantariri. Othotyaakiro okantaperotakiri maawaeni.

³⁴ Ikantziro:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiy-atakotantaari. Iroñaaka piyaate, pikimoshiretee. Tema etsiyatakoteemi.

³⁵ Tekiraata ithonkiromi ikenkithawaetakayiro, ipokaeyapaakini ronampiripaeni riraga Jaero. Ikantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. ¿Itaka poñaashirenkantariri irika iyotaantatsiri?

³⁶ Ikemawakiro Jesoshi iroka ikantapaakiriri. Ikantziri:

—Jaero, eero pikantashiryaaashita, inta pameentena naaka.

³⁷ Tekatsi ishinete oyaatanakirini, inta ishinetakiri riraga Peetero, Jantyaako itsipatanakari rirentzi Jowa.

³⁸ Roojatzi rareeteeyapaakani ipankoki Jaero. Iñaapaakiri atziripaeni: ikaemaeyakini, rowashiretakoeyakawoni, riraakoeyakawoni.

³⁹ Ikyaapaaki, ikantapaakiri:

—¿litaka pikaemakotantawori? ¿litaka piraakotayitantaworini? Tee okamaperotzi ewankawo, omaashita.

⁴⁰ Ishirontawenteeyawakarini, roojatzi roemishitowaeyapaakirini. Raanakiri iri eejatzi iniro, eejatzi riyotaanewopaeni, ikyaaashitapaakiro janta omaryaakanta ewankawonta kamawiteencharira.

⁴¹ Roerikawakotapaakiro. Ikantziro rashi ipaanteki:

—Tarita komi.

(Akantziri aaka apaanteki: “Ewankawo, pañaagae”.)

⁴² Roojatzi añaantanaa, opiriintanaa, sherok, anashitanaa. Okaataki ojarentsite 12, rootaki omatantaari anashiwaeta. Rotsikanateeyanakawoni osheninkapaeni.

⁴³ Ikantaperotziri rirori:

—Eerowa pikamantayitzirini atziri okaatzi piñaakiri nantakiri. Ari iroñaaka piperu owanawo.

6

Riyaataki Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Rk. 4.16-30)

¹ Roojatzi riyaatantanaa Jesoshi, areetapaa inampiki rirori. Royaaateeyerini riyotaanewo.

2-3 Roojatzi kitejiri imakoryaantapiintari, riyotaantapae janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. Rotsikanatawakari osheki kemawakiriri. Itheenkaeyakirini Jesoshi, ikanteeyini:

—Tema rirotaki asheninkapero aari. ¿Tsika ipoñaakaakawoka iroka riyotaantziri? ¿Tsika ikantakari itajonkantayitankarini? ¿Kaarima irika wetsikapiintzirori jeekamentotsi? Rirotaki otomi Mariiya, tema rirotaki rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Joorashi, eejatzi Shimo. Eejatzi ritsiropaeni, tema ojeekimoteeyakaeni jaka.

⁴ Ikantzi Jesoshi:

—Iñaaperoeyakirini atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta rirorika kamanantawityaawoni inampijatzi osheki itheenkiri.

⁵ Kyaaryo inampiweri itheenkaeyakirini riraga Jesoshi, rootaki kaari itajonkantapiinanta janta inampiperoki. Apatziro ipampitayitzirini apaani-paeni mantsiyatzinkari, retsiyatakotayitzirini.

⁶ Omaanta tee raapatziyeeyarini inampijatzi, rootaki rotsikanatantanakari riraga Jesoshi, ikenkithashiryaaka: “¿litaka kaari raapatziyeeyantanani?”

*Rantayitzirini riyotaanewopaeni Jesoshi
(Mt. 10.1-15; Rk. 9.1-6)*

Ikinakinayitanakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitanakini.

⁷ Eejatzi riyoyaakiri riyotaanewo 12. Imatakaakiri rowawijaakotantyaariri

kyaantawitariripaeni kamaari. Roojatzi rotyaan-teeyakirini; itsipatawakaanteeyanakarini, apitepaeni riyaatayitanakini nampitsikipaeni.

⁸ Ikantaperotawakiri:

—Aririka piyaatanaki, tekatsikya paanaki. Eero payi poyaari, eero payiro pithaate. Eejatzi eero payi piyorikite. Omaantakya paanaki pikotzi.

⁹ Eejatzi pijapatotanakya, omaanta eero paanaki paashini pimaatha.

¹⁰ Eejatzi ikantawakiri:

—Tsikarika pijeekapaaki, aritaki pijeekaariko-tapaaki, roojatzi piyaatantakya paashiniki nampitsi.

¹¹ Eerorika raakameethateeyawakimini janta nampitsiki, eejatzi eerorika ikemijanteeyawakimini, ari pishirinkanaki potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Omaanta ari rowashironkaakiripa Tajorentsi iinja.

¹² Ari riyaaateeyanakini riyotaanewopaeni. Ika-manteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi, inta pookaero.

¹³ Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantaw-itariri kamaari. Ijeetantayitakarini oyeenka oriwo osheki mantsiyaripaeni, retsiyatakoeyakirini.

Riraga Eroreshi rowamaakaantakiri Jowa kaawoshitantatsiri.

(Mt. 14.1-12; Rk. 9.7-9)

14 Osheki kemakoeyiririni Jesoshi, rootaki ikemakotantakariri eejatzi pinkathari iitachari Erooreshi. Ikantayitzini atziripaeni:

—Rirotaki Jowa kaawoshitantatsiri, kamawiteenchari: piriintanaa. Rootaki ipiriinantari itajorentsizira.

15 Eenitatsi paashini kantayitawitacharini:

—Rirotakirika Iriiyashini: piriintaachari.

Paashini kantayitatsirini eejatzi:

—Rirotaki kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshiyaari kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paerani.

16 Ikemakotantariri riraga Jesoshi, ikantzi Erooreshi:

—Rirotateekityaami Jowa. Nochekakaantawitakari ikentsiki omaanta piriintanaa eejatzi.

17-19 Ari paerani Erooreshi raapithatakiri rirentzi iina. Iita rirentzi Jiripi, ro iinantawitarini, Erorriiyashi.

Riraga Jowa ikantapiintawitakari Erooreshi:

—Tee okameethatzi paapithateri pirentzi iina.

Okijanakiri Erorriiyashi, okowaperotaki owamaakaanteri, omaanta tee ikoyi riraga oemi. Osheki oñaashirenkapiintakiri, rootaki raakaanantakariri Jowa, romonkyaakaanteriki omonkyaagementotsiki.

20 Ipinkathatawitaakari riraga Jowa, riyotziri ikameethaperotzi, raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki kaari ikowanta rowamaakaanteri. Tema ithaawakaawitayaaari Jowa, ikenkithatakaapiintziri. Raapatziyawitawo ikantziriri Jowa, omaanta tee riyotzi tsika ikantya.

²¹ Monkaataka kitejiri ikoñaatantakari paerani Erooreshi. Rowakagaeyakarini osheki inashitayitacharini jewatatsiripaeni karireeyajatzi. Rootaki kitejiri owamaakaanantakyaariri rowaga Eroriyashi Jowa.

²² Okyaapaaki ishinto roori janta rowaeyaninta opirantakotapaakiri. Iñaaperotawakiro kameetha riraga Erooreshi eejatzi itsipateeyarini. Ikantziro ewankawo:

—Pikowakotena iitarika pikoyiri. Aritaki nopakimi.

²³ Iñaakina Tajorentsi, riyotzi eero namataw-itzimi. Oetarikapaeni pikowakotakinari, aritaki nopakimi. Pikowakirika nopagaantemi noepatsite, aritaki nopakimi kashetani.

²⁴ Shitowanee roori, ojampitapaakiro iniro:

—¿Oetaka nokowakoteriri?

Akawakiro roori:

—Ro pikowakoteriri iito Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi.

²⁵ Intsipaete opiyashitanaari pinkathari. Okowakotapaakiri, okantziri:

—Nokoyi iroñaaka pipakotenawo piratoki iito riraga Jowa.

²⁶ Osheki rowashiretanaka. Tema aritaki ikan-takiro inkaaganki: “Eero namatawitzimi”. Eejatzi ikemaeyawakirini maawaeni itsipateeyakarini. Tee iroñaaka ikowae ramatawitero.

²⁷ Ari rotyaantakiri owamaantatsiri, ikantawakiri:

—Pamakinawo iito Jowa.

Ari riyataanaki janta romonkyaakirinta, ichekapaakiri ikentsiki.

28 Ramakotakiro piratoki iito, ipapaakiro ewankawo. Roori, owaakiniro iniro.

29 Ikemakotakiri riyotaanewoni Jowa, ari riyataashiiyakirini. Raaneero iwatha ikitatero.

*Rowakaakari irira Jesoshi osheki atziri
(Mt. 14.13-21; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-15)*

30 Paashini kitejiri ipiyayitaani riraga rotyaan-tanewo Jesoshi. Ikanteeyapaakirini maawaeni rantayitakirini. Eejatzi ikantakoeyapaeroni maawaeni riyotaanteeyakirini.

31 Osheki atziri piyotawenteeyapaakaririni Jesoshi. Apanipaeni jatayiteeni, eekiro ipokatzi paashini, rootaki kaari imatanta rowaeyaani rirori eejatzi riyotaanewo. Ikanteeyakirini irirapaeni:

—Thame ayowaeyanakini, aate janta tekatsinta atziri amakoryaawakiita eechonkiini.

32 Roojatzi riyateeyanakini, ikinakotanaki pitotsiki.

33 Omaanta iñeeyawakirini oshekini atziri, riyoteeyanakirini tsikarika riyate. Ipoñaayitanakani ipankokipaeni, ishiyashitanakari, ishirethapyaatanakawo othapyaakini. Ranaakoeyakirini rirori, royaapaakiri.

34 Imitaanaki riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni, iñaapaakiri osheki oyaakiriri. Roojatzi osheki retakoshiryaperotapaakari roshiyakaantapaakiri owisha kaari ishenteetzi. Osheki riyotagaeyapaakirini oetarikapaeni.

35 Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Ipokashita-paakiri riyotaanewopaeni, ikantapaakiri:

—Iroñaaka ajeekaki jaka tekatsi pankotsi, tekatsi owanawontsi. Eejatzi itsiteniityaanaki oorya.

³⁶ Okameethatzi potyaanteeyerini atziri riyaa-teeta owantsiki, nampitsikipaeni. Ramananta-paente rowanawo.

³⁷ Rakanakiri Jesoshi, ikantziri riraga riyotaanewopaeni:

—Piperiita eeroka owanawontsi.

Ikantawakiri riroripaeni:

—¿Pikoyima niyaate namanantakite owakagaeyaaririni atziripaeni? Osheki opinata: eero imonkaata koriki.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Tsikama okaatzika owanawontsi? Piyaate, paminakitero.

Ari iñaakitziro, ikantapaeri:

—Apatziro apawakooni okaatzi paa, eejatzi apite mereto.

³⁹ Ikantawakiri:

—Poejeekiri atziripaeni jaga katawomashiki. Pipiyoteeyerini, eejatzi pinashiteeyakyaarini.

⁴⁰ Ari ipiyoteeyakirini, ijeekaeyanakini. Apanipaeni piyoteenchari ikaatzi 100 atziri, rinashitaka paashinipaeni piyoteenchari ikaateeyini 50. Eenitatsi osheki paashinipaeni piyoteenchari.

⁴¹ Ari raakiro riraga Jesoshi paa eejatzi mereto, raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri:

—Ariwee, Pawa, eerokataki pakinawori iroka noyaarika.

Ikagaakiro paa. Ipayitakirini riyotaanewopaeni roshirinkakiniri piyoteenchari. Eejatzi mereto, royiitakiniri maawaeni atziri,

⁴² ari rowaeyakani. Ikemaeyanakani, tee ithonkanakiro owanawontsi.

⁴³ Raayiteeroni tzimagaantapaentsiri, riyeeki-teeyironi kantziriki okaatzi 12.

⁴⁴ Ikaateeyini owaenchari 5.000 shirampari, eejatzi tsinanipaeni, eejatzi eentsipaeni.

Ranashaatawo irira Jesoshi inkaare

⁴⁵ Roojatzi rotyaantakiri riraga Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Thame potetanakya pitotsiki. Peewateeyenani intatsikeronta inkaareki, janta Wetheeraki: notyaanteeyeriniita ipankokipaeni irika piyoteenchari.

—Jee, ari.

⁴⁶ Ikanta riyaaanaki atziripaeni roojatzi riyaaanaki riraga Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Tajorentsi

⁴⁷ Tsiteniriki eekiro oepiyakotziri tampyaa. Ari iniyankitakotanaki inkaareki riyotaanewo, omaanta eeniro ijeekaki rirori apaniroeni tonkaariki.

⁴⁸ Ikanta iñaakiri riyotaanewo, ikomakomateeyawitanaawoni riyotakiri makoempekitapaaki. Ari riyaatashitanakiri rirori. Ranashaatanakawo inkaare, tee itsitsiyi. Roowiteenchami rawijanakirimi

⁴⁹ roojatzi iñeeyantawaarini, ranashaatapaakawo inkaare. Iiteeyawitawakarini peyari. Ari ikaemaeyanakini:

—¡Eeeee! ¡Kaakitaki peyariwee!

⁵⁰ Ari iñeeyawakirini maawaeni. Ithaawaeyanakini. Intsipaete iñaanatapaakiri rirori:

—Piweshireeyanakyaani. Naaka pokatsi. Eero pithaawantana.

⁵¹ Rotetapaaka pitotsiki itsipateeyapaakarini roojatzi opeyantanaa tampyaa. Riweshiryaawentari eejatzi osheki rotsikanateeyanakarini.

⁵² Iñeeyawitakarini inkaaganki itajonkiro paa omaanta tekira ikenkithashiryaakoperotari irira rirotaki Tajorentsi. Tema eeniro okijotzimoneentakiri rajankane.

Rantayitzirini Jesoshi janta Jenejareeteki

⁵³ Imontyaantanakawori, rareeteeyapaakani Jenejareeteki. Raatakoeyapaakani.

⁵⁴ Rayiiteeyapaakini, intsipaete riyoteeyawakirini atziri.

⁵⁵ Ishiyashiteeyawakarini. Ramakoeyakinirini mantsiyatzinkaripaeni ishitashiki, janta ijeekapaakira Jesoshi, aritaki janta raakotanakiniri.

⁵⁶ Ikinakinayitzini owaaninikipaeni nampitsi, nampitsikipaeni antawo, eejatzi owantsikipaeni. Tsikarika ikinayitzini Jesoshi ipiyotayitakinirini mantsiyaripaeni. Royiitakinirini niyanki nampitsiki, ikanteeyawakirini:

—Pishineteenawo   nopampitzitawakimiro
opatziyaakiki piithaari.

Ari rawijakoeyaneeni maawaeni pampitzitawakiriri iithaari.

7

Rameteeyarini joriyopaeni

(Mt. 15.1-9)

¹ Ikanta ipokapaaki warijeeyopaeni, eejatzi apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi,

ipoñaaka Jerojareeki. Ipiyotawentapaakari Jesoshi.

² Iñagaeyapaerini riyotaanewo, rowaeyani tee ikiwawakota: tema tee ikiteshiretzi. Ikanteeyini: “Aririka oyaa, ityaawo akiwawakotya akameethashiretantaari”.

³ Riraga warijeeyo rameteeyawoni rootzimateentsirika roya ikiwawakoperota. Tema rameteeyawoni maawaeni joriiyopaeni. Rooma eerorika ikiwawakota eero royiita. Imonkaatayitzironi riyotaantapiintzirini itakaantaworini.

⁴ Aririka ipoñagaeya janta nampitsiki niyanki, eerorika ikiwawakoperotapaa eero rowa paa. Eejatzi imonkaatashitayitakawoni osheki oetarika riyotaayitziririni atziripaeni. Ikiwapiinteeyironi iwajoni, iwachakate, iyotsironakite; maawaeni.

⁵ Ari rojampiteeyapaakirini Jesoshi:

—¿Itaka kaari imonkaatantawo piyotaanewo riyotaantayitzirini itakaantaworini? Irika iroñaaka owaencharika tee ikiwawakota ipeyakotakiro okantziri kaminagaantsi: eeniro rantani.

⁶ Ikantanakiri Jesoshi:

—Osheki pamatawitantayitzini, tema poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikamantakotzitakimini paerani Iseeyashi. Rojankinatakini, ikantzi: “Irika atzirika ikantawaetashiteeyakinani: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini.

⁷ Ratsipetashitakawo rotziwerowashitana; roshiyakaawaetashita iñaaperotana. Ramataw-

itashitayitakarini ijorriyotzinkaritepaeni:
ikantawitari iroka riyotaawitariri kimiwitaka
rootaki Iwaperite Tajorentsi”. Kyaaryootaki iroka
ikantzitakarini Iseeyashi.

⁸ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Pookanakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi,
inta paapatziyashitanakawo riyotaanteeyirini
atziri.

⁹ Aritaki pitheenkakiro ikaminaawitzimiri
Tajorentsi, inta pikowashitaka pimonkaatero
riyotaantayitzirini itakaantaworini.

¹⁰ Tema ikantziri Moeseeshini: “Otzimatye
pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi:
“Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri
ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowama-
gaeteri’ ”.

¹¹ Omaanta pikantashitapiinteeyaw-
itarini atziri: “Aririka pikashiyakayeri
Tajorentsi piyorikite, ari pipaperoteri.
Rashironkaawaetyaarika piri, piniro, pikanteri:
‘Eero nomatziro nopemiri koriki: irika *koriwaka*,
tema nokashiyakaakiri Tajorentsi noorikite
noperiri’ ”.

¹² Aritaki iroñaaka tee pishinetziri
ajorriyotzinkaritepaeni retakotaneeyaari iriri,
riniro.

¹³ Pikowakaakiri raapatziyawo piyotaapi-
intziriri, omaanta piyotaakiri itheenkakiro
ikantziri Tajorentsi. Aritaki pikantapiintari:
pookakaayitzirini ajorriyotzinkaritepaeni
raapatziyawowa Iwaperite Tajorentsi.

Ikamantakotziro Jesoshi owaariperotzirori

ashire

(Mt. 15.10-20)

¹⁴ Rapiitakiro ikaemaeri riraga Jesoshi piyoteeyencharini ikanteeyirini:

—Pikemaperoeyenani maawaeni. Nokoyi pikemaperotena nokantemiri.

¹⁵ Okameethatzi owaeyaawoni oetarikapaeni, eero añiuro antani: tekatsi okantero owanawontsi ashire. Omaanta aririka pikenkithashiryaakotyaawo kaari kameethatatsi, eejatzi piñaawaeterorika kaari kameethatatsi, rootaki owaariperoteroni pishire.

¹⁶ Eerokapaeni kemayitakirorini okaatzi nokantakimiri, pikenkithashiryaakotyaawo.

¹⁷ Ithonkakiro riyotaakiri eejatzi rookaneeri piyotawentariri, roojatzi ikyaapae pankotsiki Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni. Rojampitapaeri irira:

—¿Oetaka poshiyakaawentziniriri inkaaganki?

¹⁸ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroaka, ¿tee pikemawakina inkaaganki? Oetarikapaeni owayityaarini okameethatzi, eero añiuro antani. Tema piyotawakiro.

¹⁹ Rooma eero omatziro owaariperotziro ashire, inta iyaataki asheetoki, roojatzi ashitanteeyawori.

Rootaki riyotaayitziririni okameethataki oetarika rowaetari.

²⁰ Eejatzi ikantziri:

—Omaanta pikenkithashireerorika kaari kameethatatsi, eenitatsi pantani.

²¹ Rooma pikenkithashiryaakaworika pajankaneki pantero kaari kameethatatsi, rootaki

panantyaawori maawaeni: pishirontyaawo tsinani kaari payi, pishirontyaari shirampari kaari payi, pikoshite, powamaante,

²² osheki pikowaperotero oetarikapaeni rashitayitarini paashinipaeni atziri, pantero kaariperoripaeni, pamatawitante, piñaathatantya, piñaawenawaetya pikowaperote pikimityaari ashaagantzinkari, pikantzimateri atziri, pikantakaaperotya, tee piyoteeyironi pantero kameetha.

²³ Kyaaryo, pikenkithashiryawo pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantawori: rootaki powariperotantakari.

*Retsiyatakoteero Jesoshi ishinto shirojeni-
ishiyajato*

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Roojatzi riyaatanee Jesoshi Tziiroki. Ijeeka-paaki pankotsinentsiki, tee ikowawita riyoteeter-imi. Omaanta tekatsi ikantya imanapithatyaari atziri.

²⁵ Ojeeki janta tsinani, ikyaantawitakawo ish-into kamaari. Okemakotawakiri roori Jesoshi, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari.

²⁶ Kaari joriiyo, opoñaaka Shirojeniishiyaki. Okantapaakiri:

—Ikyaantakawo nishintyo kamaari, petsyatakoteenawo.

²⁷ Roshiyakaawentashitanawo, ikantawakiro:

—Nitawakyaariita nojoriiyotzinkarite netakotyaari. Tee okameethatzi aapithateeri rowanawo eentsite aperi otsitzi.

²⁸ Roori akanakiri:

—Jee, kyaaryo. Ari ijeekita rirori otsitzi otap-inaki raperotayitzironi rowanawopetokipaeni eentsite.

²⁹ Ikantaneero:

—Jee, kameetha; kyaaryo pikantakiri. Kameetha piyaatee iroñaaka, awijakotanee pishinto.

³⁰ Opiyanaaga opankoki. Oñaapaero ishinto, omaryaaka omaamentoki, awijakotanee, tema yowanee owamaarite.

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri matakempitatsirini

³¹ Roojatzi rowaagakaantanaari Jesoshi riyotaanewo, ikinanee Shirooki, roojatzi kirinkanta Joriraaniki, roojatzi rareetapaa inkaareki owaero Karireeya. Ikinanaki ochereeteki intatsikeronta Karireeya janta Tekaaporishiki.

³² Ramaetapaakiniri shirampari amashitzinkari inthomaenta ikempita, kaari kematsi eejatzi imajontzitzi. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri, petsiyatakoteeri.

³³ Riraga Jesoshi rookaneeri piyotawentariri, apaniroeni itsipatanakari matakempitari. Romonkyaakiniri rakoempeki ikempitaki. Reewatakiro rakoempeki, ipampitakiri ineniki.

³⁴ Raminanaki jenokinta, ikenkithatakaakiri Tajorentsi roojatzi ikantziri ipaante rashi:

—¡Epetal!

Akantziri aari añaaneki: “Piwitaryaaneeya”.

³⁵ Iwitaryaanaa ikemantari. Opeyanaa imajontziwita, kameetheenkatanee iñaawaetanee.

³⁶ Rapiitapiintawitari ikantziri:

—Eerowa pikamantakotana.

Omaanta tee ikemijantaperotziri, eekiro ikamantakotanakitziiri.

³⁷ Eekiro rotsikanateeyanakityaarini Jesoshi. Ikanteeyini atziripaeni:

—¿Iitakakya? Okameethaperotantari
rantayitzirini. Imataperotakiro Jesoshi
maawaeni rantayitzirini. Kemanee
amashitzinkari inthomaenta ikempita, eejatzi
riraga majontziwitachari, iñaawaetakagaeri.

8

Rapiiteero Jesoshi roshekyagaero paa (Mt. 15.32-38)

¹ Paashini kitejiri ipiyoteeyakani eejatzi osheki atziri, tekatsi rowaeyaarini. Riraga Jesoshi ikaemiri riyotaanewo, ikantawakiri:

²—Netakoeyakarini irikapaeni. Ro netakoeyantakaririni 3 kitejiri itsipateeyakinani, tee rowa.

³ Agaeyakirini itashe. Eenitatsi apanipaeni poñeenchari inteena: aririka notyaanteeyawiteeyarini iroñaaka ipankoki, ari ishipetawathanaki niyanki awotsiki.

⁴ Rakanakiri riraga riyotaanewo:

—¿Tsika akantyaaka akemakagaeyantyaaririni paa? Jaka tekatsi atziri jeekatsini.

⁵ Rojampitakiri:

—¿Tsika okaatzika jeekaentsiri paa?

Ikantzi:

—Okaatzi 7.

⁶ Ikanteeyakirini piyotawenteeyaririni:

—Pijeekaeyeni katawomashiki.

Raakiro paa, ipaasonkitziri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakinani naaka riyotaanewopaeni, noshirinkaeyakinirini piyoteenchari.

⁷ Eenitatsi eejatzi mereto apaanipaeni. Ipaasonkiwentakiri eejatzi. Roojatzi ikantziri riraga riyotaanewo:

—Pipaeyerini eejatzi mereto.

⁸ Roojatzi nowaeyakani, nokemaeyanakani. Naayiteeroni tzimagaantapaentsiri, nowaero kantziriki. Okaatzi yeekitaatsiri 7.

⁹ Ikaateeyini owaenchari 4.000 shirampari. Roojatzi rotyaanteeyeerini:

—Piyaateeyeeni pipankokipaeni.

Ikowawita warijeeyo iñeerimi Jesoshi itajonkantayitzini

(Mt. 15.39-16.4; Rk. 12.54-56)

¹⁰ Itsipateeyanaarini riyotaanewo, rote-teeyanaani pitotsiki. Niyaateeyaneeni janta Tarimanootaki.

¹¹ Ari ipokapaaki warijeeyopaeni. Ikiyathata-paakiri, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkantayiteni niyotantemiri eerokatakirika Tajorentsi, roojatzikya aririka nomatero naapatziyemi.

¹² Osheki okantzimoneentanakari Jesoshi. Ikantzi:

—¿Itaka ikowaeyantarini maawaeni atziri noñaayeri notajonkante? Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero noñaayimiro notajonkantayiteni.

¹³ Roojatzi riyataakaantanaari riyotanewo, rotetanaa eejatzi pitotsiki. Riyaatane, imontyaanaa intatsikeronta.

*Ikantziri Jesoshi: “Ramatawitzimikari wari-
jeeyo”*

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ipeyakoeyanakironi riyotaanewo
raanakiromi rowanawo pitotsiki, inta apaani
paa raanaki.

¹⁵ Ikantziri Jesoshi:

—Paamawentyaawo tapiyakaawori paa,
rashitari warijeeyopaeni, eejatzi rashitari
Eroreshi.

¹⁶ Roojatzi ikantawakaanaka, ikanteeyini:

—Tekatsi paa ashi, rootaki ikanantakaeri: “Paa-
mawentyaawo tapiyakaawori paa”.

¹⁷ Riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari,
ikantziri:

—¿Iitaka pikantawakaantari: “Tekatsi paa ashi”?
¿Iitaka kaari pikemaperotanta? ¿Iitaka kaari piy-
otanta? ¿Pikijoshiryaakitzi pajankaneki?

¹⁸ Otzimawita poki, ¿iitaka kaari piñaanta? Otz-
imawita pikemantari, ¿iitaka kaari pikemanta?
¿Iitaka kaari pikenkithashiryaantaawo

¹⁹ noshekyaaantakawori paa? Okaatawita
apawakooni paa, ikaatzi owakawori 5.000
shirampari. Ari pagaero tzimagaantapaentsiri.
¿Tsikama okaatzi yeekitatsiri kantziriki?

Ikanteeyawakirini:

—Okaatzi 12.

²⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi paashini, okaatzi paa 7, ikaatzi eejatzi
owakawori 4.000. Pagaero eejatzi tzimagaanta-
paentsiri. ¿Tsika okaatzika kantziri piyeekitakiri?

Ikanteeyirini:

—Okaatzi 7.

21 Ikantziri:

—¿Tekirama iroñaaka piyotawakiro? Tee ro no-kenkithatakoteri paa inkaaganki, omaanta no-kenkithatakotzi riyotaantziri warijeeyo eejatzi Erooreshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kaari kokichaatsini

22 Ikantaka rareteeyanakani Wetheeraki. Ramaetapaakiniri Jesoshi kaari kokichaatsini. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri ikokichaatantaneeyaari.

23 Ari ikathatanakiri kaari kokichaatsini, raanakiri othonkapaakanta nampitsi. Reewakitapaakiri rokiki, ipampitakiri rokiki. Rojampitakiri:

—¿Kokichaateemi?

24 Raminanee, ikantzi:

—Jee, kokichaawitaana noñaawitaari shirampar-ipaeninta, omaanta tee ikoñaataperotzi, ikimitzi-motashitakina inchatopaeni ranashiteeyani.

25 Rapiiteeri eejatzi, ipampiteeri rokiki. Roo-jatzi ikokichaaperotanee, etsiyatakotaperotanee. Raminanee, koñaaperotanee maawaeni.

26 Ikantziri Jesoshi:

—Eerowa pikinanee nampitsiki pika-mantzirikari atziri oetarika awijimotakimiri. Apatzirokya powaneero pipankoki.

*Riraga Peetero riyotakotziri Jesoshi rirotaki
Rotyaantanewo Tajorentsi
(Mt. 16.13-20; Rk. 9.18-21)*

²⁷ Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, itsipatanaari riyotaanewopaeni. Riyaateeyanakini janta Sesa-reeyaki riwetsikakaantakiri Jiripi. Niyankitanaki awotsiki, rojampitayitakirini riyotaanewo:

—¿Iitaka ikenkithashiryaaakotanari atziripaeni?
¿Ninkama naaka?

²⁸ Rakanakiri, ikantanakiri:

—Apaanipaeni aamaayiteencharini eeroka Jowani kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Irira paashinipaeni raamaakimi eeroka riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iwaero Iriiyashi. Paashinipaeni ikantzi eeroka inashitachari kamanantzirorini iñaani Tajorentsi piriintaachari.

²⁹ Rojampiteeyakirini:

—Eerokakya, ¿iitaka pikenkithashiryaaakoeyanarini?

Rakanakiri Peetero, ikantakiri:

—Eerokataki naamagaeyakarini paerani: eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi.

³⁰ Roojatzi ikanantanakari:

—Eerowa iroñaaka pikamantakoperotzitanaata, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Ikanteeyirini Jesoshi: “Nokemaatsitawenteeyemini”

(Mt. 16.21-23; Rk. 9.22)

³¹ Roojatzi riraga Jesoshi riyotagaeri eejatzi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja osheki nokemaatsitawenteeyemini. Kyaaryo, itheenkakina aataperoteenchari atziri, eejatzi jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, eejatzi iyotaantzirori

Iwaperite Tajorentsi: itheenkaeyenani, rootaki rowamaakaanantenari iinja. Nokamawitakya, omaanta okaate 3 kitejiri, roojatzi nopiriinanteeya.

³² Aritaki ikantaperoeyawitakarini. Riraga Peetero raanakiri inteeneeni, ikantakiri:

—¿litaka pikanantawori iroka? Tee okameethatzi pikame.

³³ Roojatzi ipithokashiiyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni, ramineeyanakirini. Roojatzi ishintsithatakiri Peetero, ikantziri:

—Pikimitakari Jatanaashi. Piyaate. Eeroka pikenkithashiryaaashitakawo ikenkithashiryaaari atziripaeni. Tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi.

Tsika akantyaaka aakapaeni oyaatantyaariri Jesoshi

(Mt. 16.24-28; Rk. 9.23-27)

³⁴ Roojatzi ikaemakiri Jesoshi piyoteencharipaeni eejatzi riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Aririka pikowaki poyaateeyenani, eero pantziro kaari kameethatatsi pikowashitayitarini eerori. Poyaateeyanakinani, pikyaaryoowenteeyenawoni maawaeni nokowakaakimiri: omawitya aririka pikamakotena.

³⁵ Tekirarika piwetsika pikamakotena, patsipetashita pijeeki, ari piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka piwetsikakya pikamakotena, eejatzi aririka paapatziyakaayitenarini paashinipaeni atziri eero patsipetashitawo: pikanteetatyeeyaani pañe janta jenokinta.

³⁶ Aririka pashiteeyawoni maawaeni jeekayitatsirini jaka kipatsiki, omaanta piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, tema patsipetashitakawo pashitayityaawoni oetarikapaeni.

³⁷ Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta.

³⁸ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika notsipatapaakyaari maawaeni ronampiri Pawa riraga kameethatatsiripaeni, notajorentsiperotapaaki: nokimityaari Pawa. Rootaki okameethatanteeyaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentzi-motakaakyaari kaariperotatsiri naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka aririka nopiyee.

9

¹ –Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri. Pamine, akaateeyakini iroñaaka jaka. Eerotzitarika pikamiteeyani, aritaki piñaawaena nopinkathariperotapaaki, notajorentsitapaaki.

Irira Jesoshi ipaashinitzimotanakiri riyotaanewo

(Mt. 17.1-13; Rk. 9.28-36)

² Awijanaki 6 kitejiri. Raanakiri Jesoshi riraga Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa, reewatanakiri janta antawo tonkaari. Ari ijeekapaaki irirapaeni.

Ipaashinitanaki Jesoshi, ipaashinitzimotanakiri oyaatziriri.

³ Oshipakiryaaanaki imaatha okitamaama-woperotanaki osheki. Jaka kipatsiki tee añiuro kitamaari kimityaawoni iroka.

⁴ Romapokapaakiri ikoñaatzimotapaakiri Iriiyashini eejatzi Moeseeshini, ikenkithatakaa-paakiri Jesoshi.

⁵ Iñaawaetashiwaetanaka Peetero:

—Iyotaanari, tema okameethataperotzi pamakinaka jaka noñaantakimiri. Iroñaaka nokowaki niwetsikaeyenimi 3 pankoshintsipaeni: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi rirori Iriiyashi.

⁶ Ithaawaperotayitanakini osheki, rootaki kaari riyotanta Peetero iitarika ikanterimi.

⁷ Otzikaapaakiri menkori. Omapokanaka iñaani Tajorentsi menkoriki, ikantakiri:

—Rirotaki notyomi nonintaperotziri, paapatziyaperotyaari.

⁸ Intsipaete raminawitanaari riyotaanewo, tekatsi riroripaeni, inta apaniroeni Jesoshi.

⁹ Roojatzi ipiyanteeyanaani, roerinkaeyanaani. Ikantaperotziri Jesoshi:

—Eerowa pikantakotzirokya iroka piñaakiri iroñaaka. Aririka piñaakina nañagae eejatzi, ari pikenkithatakotero okaatzi piñaakina. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsiki.

¹⁰ Ari ikemaeyawitakarini, roojatzi rojampitawakaantanaka iitaka iroka ikantziri Jesoshi: “Nañagae eejatzi”.

¹¹ Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¿Litakakya ikanantawaetakari iroka?

¹² Riraga Jesoshi rakanakiri, ikantanakiri:

—Kyaaryo ikanteetzi: “Riro itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, rowameethateeyapaakirini maawaeni”. Tema naaka rojankinatakotzi-takarini paerani: “Osheki ikemaatsityaawo, eejatzi osheki itheenkaetawakiri”. ¿Litaka rojankinatantawori iroka?

¹³ Iroñaaka nokantemi: aritaki ipokapaentzi paerani paashini Iriiyashini. Ikantaminthatziri atziri osheki rowashironkaakiri, imonkaatakiro rojankinatakotziteetakiririni paerani. Eejatzi ikimitena naari.

*Retsiyatakotziri Jesoshi kyaantariri kamaari
(Mt. 17.14-21; Rk. 9.37-43)*

¹⁴ Roojatzi ipiyanteeyanaani janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni paashini. Iñeeyapaakirini itsipateeyapaakarini osheki piyotawentakariri. Ijeeki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, iñaanziri ipiyapiyawaante-teeyakarini riraga riyotaanewopaeni Jesoshi.

¹⁵ Ari iñeeyawakirini Jesoshi ipokae, rotsikanat-aperotawakari. Ishiyashiteeyanakarini, riwetha-teeyawakarini.

¹⁶ Rojampitapaakiri:

—¿Litaka piñaanatawakaanteeyarini?

¹⁷ Rakanakiri apaani shirampari, ikantzi:

—Iyotaanari, namakimiri notyomi. Ikyaan-takari kamaari, romajontziitakinari.

18 Aririka ishinkiwentakaapaeyaari, rowariyaakiri kipatsiki, ishimoretakaanakiri, ratsikaekitakaanakari, ikijopookitakaanakiri. Nokantawitari piyotaanewo: “Petsiyatakoteeri”. Teewee, tee imatziro.

19 Rakanakiri Jesoshi:

—Atziri theenkantaniri. Tee paapatziyimae-tana. ¿Tsika okaateka piyoteeyantyaarini? Niyotaapiintawitakimiri, omaanta tee paapatziyeeyawakawoni. Intsipaete, pamakinaritya pitomi.

20 Ari ramakiniri. Riraga kamaari, iñaapaakiri Jesoshi. Rapitziwitakaanakari eentsi, ipariyakaanakiri kipatsiki, pok. Ipinaap-inaataakaanakari, ishinkanawatzitakaanakiri ipaanteki.

21 Riraga Jesoshi rojampitakiri iriri eentsi:

—¿Tsika okaatzika itantanakariri?

Rakanakiri:

—Eeniro reentsitapaaki.

22 Osheki itaakaapiintari paamariki, eejatzi ipi-inkakayitapiintakirini iñaaki. Ikowawita rowa-maerimi. Pitajonkantzirika, pineshironkateena, petsiyatakoteenari.

23 Ikantziri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanantanari: “Pitajonkantzirika”? Pameentanarika, aritaki imatakimiro eeroka Tajorentsi oetarikapaeni.

24 Ishintsitanaki ikantziri iriri eentsi:

—Nameentawitzimi. Teerikama nameentaper-otzimi, pamitakotena nameentaperotantemiri.

25 Riraga Jesoshi iñaawakiri ishiyashiteeya-paakarini osheki atziri. Ishintsithatakiri kamaari, ikantziri:

—Eerokataki kamaari. Pimajontzitakaantzi, eejatzi pamashikempitatakaantzi. Iroñaaka nokantaperotemi: “Pipakagaeri, eero pipiyantari eejatzi”.

26 Riraga kamaari ikaemakaanakiri eentsi, rapitziwitakaanakari roojatzi rookaneeri. Riraga eentsi ikimiwitakari kamatsiri. Osheki kantayitatsirini:

—Kamaperotaki.

27 Omaanta ikathawakoteeri Jesoshi, ipiriinteeri, ikatziyanaa rirori, sherok.

28 Roojatzi ikyagaeyapaeni pankotsiki. Riyoteeyanakani riyotaanewo, rojampiteeyirini:

—¿litakakya kaari nomatantawo naari netsiyatakoteri?

29 Rakanakiri:

—Osheki ishintsitzi riraga kamaari, rootaki kaari pimatantari petsiyatakoteeri riraga shinkiwentawitachari. Eejatzi maawaeni kimateeyaririni, eero pimateeyirini apaniroeni. Apatzirorika pitzitawentyaari Tajorentsi eejatzi pamanaperoteri, ari ramitakotakimi rirori powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

*Rapiitakiri Jesoshi riyotaanewo, ikantakiri:
“Aritaki nokame”
(Mt. 17.22-23; Rk. 9.44-45)*

30-31 Roojatzi rowaaganaka Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta, ikinanee Karireeyaki. Ari ikowaki rirori riyoteeri riyotaanewopaeni

apaniroeni, rootaki imanantanakari riyaatayitaneeni. Ikantanakiri irirapaeni:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: rooteensi raakaanteetena. Rayena atziri rowamaena. Ari nokamaperotawitakya, ari okaate 3 kitejiri, eejatzi nañagae.

³² Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Ithaawanteeyanakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

*Tsika akantyaaka apinkathariwenante iinja
(Mt. 18.1-5; Rk. 9.46-48)*

³³ Ikantaka rareeteeyapaakani Kaperinawooki, ijeekaeyapaakini pankotsiki. Rojampitziri Jesoshi riyotaanewo:

—¿Iitaka pikantawakaari awotsiki?

³⁴ Imaeriteeyanakini rirori, ipashiwenteeyanakani; rooma ikantawakaanaka janta awotsiki, ikantzi:

—Iroñaaka akaateeyinika, ¿ninkama anagaenika apinkatharite?

³⁵ Roojatzi ijeekantapaakawo Jesoshi jeekamentotsi. Ikaemakiri riyotaanewo, ikantziri:

—Aririka pikoye pipinkathariwenante, petakoeyaarini maawaeni atziri, eejatzi pamitakoeyerini, pineshironkaeyerini.

³⁶ Ramakiniri apaani eentsi. Rojatekapaakiniri niyanki, rawithakitawakiri. Ikantziri:

³⁷ —Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina naari. Eejatzi okimitaka, aririka pinintashiretena, tee apatziro

naaka pinintashireperotena, omaantakya eejatzi Pawa otyaantakinari.

Rowawijaakotantzi paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mt. 10.42; Rk. 9.49-50)

³⁸ Roojatzi riraga Jowa ikantanakiri:

—Iyotaanari, noñeeyakirini shirampari, ikantzi: “Naapatziyakari Jesoshi, rootaki nookantakariri kamaari”. Tee iroñaaka akaateeyerini rirori jaka, rootaki nothañaakotantariri.

³⁹ Ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaakotari. Tema naaka nomatakaakiri itajonkantzi. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri.

⁴⁰ Ninkarika kaari kijaneenteeni rirotaki atsi-pateeyarini.

⁴¹ Aririka riyotawakimi atziri eeroka aapatziyanari, rootaki ikaminthaantawakimiri ipawakimi pimiri, omawitya aririka okaate eechonkiini, aritaki ipinatakiri Pawa. Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri.

Koweenkatatsiri antakirorika kaari kameethatatsi

(Mt. 18.6-9; Rk. 17.1-2)

⁴² Eejatzi irika eentsi, aapatziyanari: aririka pantakayeri kaari kameethatatsi, aritaki rowashironkaaperotakimi Tajorentsi. Okameethatawitami pikamityaami paerani, eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari; rootaki kaari nowashironkaantemimi.

⁴³ Eenitatsi iroka noshiyakaawentemiri: iroñaaka piyotantyaari tee okameethatziroña pantero kaari kameethatatsi. Aririka

antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatziri piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatziroña otzime apite pako eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okanteetatyeyaani amoreki.

⁴⁴ Eero janta ikami chowitsi, eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori.

⁴⁵ Eejatzi aririka antakayemiro piitzi kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatzi piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatzi eenitatsi apite piitzi: eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

⁴⁶ Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori.

⁴⁷ Eejatzi aririka aminakayemiro poki kaari inimotziri Tajorentsi, pikithokireero, pookero. Ari okameethatziri kashetaakini pikyaapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Rooma otzimaawityaarika apite poki: iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

⁴⁸ Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori.

⁴⁹ Eeroka aapatziyeeyakinari, rootaki ikijanteeyantemirini kaari aapatziyeeyanarini. Aririka paapatziyeeyenani, ari piñero opomeentsitzi-motemi.

⁵⁰ Okameethatzi tziwi. Omaanta aririka opeyanakya owatyorite, tekatsi okantya okatyotanee eejatzi. Ari pikimitya eerori:

pikempoyeero iñaani Tajorentsi pajankaneki paakameethatawakaanteeyaarini. Tema okameethatzi: pikantyaani paakameethatawakagaeyaani, maawaeni. Tema pikimitakotakawo tziwi.

10

Riyotaakiri Jesoshi atziri: “Eero pookaero piina”

(Mt. 19.1-12; Rk. 16.18)

¹ Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, ikinakaaneeri riyotaanewopaeni Joreeyaki. Eejatzi riyaatee in-tatsikeronta Joriraani. Ipiyotawentapaari eejatzi osheki atziri, riyotagaeyapaerini. Tema aritaki rameteeyawoni riyotaantapiintzi.

² Ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawita ikompitakayaarimi Jesoshi, rootaki rojampitan-teeyapaakaririni:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Oshinetama rookaero shirampari iina?

³ Rakanakiri riraga Jesoshi:

—¿Oetakama rojankinatakirini Moeseeshi pikemijantaperotantyaawori?

⁴ Rakaeyanakirini rirori:

—Rojankinarini Moeseeshi oshinetziri atziri rookaero iina. Tema okantzi: “Aririka pikoyi pookaero piina, pityaawo, pojankinateniro paperi pikanteero: ‘Iroñaaka nookaemi’. Roojatzikya pimatantyaawo pookaero”.

⁵ Ikantanakiri Jesoshi:

—Tee ikowakaantziro Tajorentsi pookaero piina, omaanta eerokapaeni tee añiuro

pikenkithashiryantari, rootaki rojankinatan-takimirori Moeseeshi paerani iroka.

⁶ Paeraniperoroña ritantakawori riwetsikantaki Tajorentsi, riwetsikakiri shirampari eejatzi tsinani.

⁷ Rootaki rotsiparyaantyaariri shirampari iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowantanakyaawori iina.

⁸ Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani. Omaanta aririka raaki iina kimitanaa apaani ikantaka: kijokiro rowawakaanakya.

⁹ Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

¹⁰ Roojatzi ijeekantapaa pankotsiki. Rojampitapaeri eejatzi riyotaanewo:

—¿Tsika okantaka iroka pikantakiri?

¹¹ Ikantziri:

—Ninkarika ookeroni iina aririka ragae paashini tsinani, tema iñaathatzimotaawo inaperoni.

¹² Eejatzi okimitya roori tsinani, aririka ookaeri oemi, agaerika paashini shirampari, tema oñaathatzimotaari oemiperoni.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri eentsipaeni

(Mt. 19.13-15; Rk. 18.15-17)

¹³ Ikanta ramaetapaakiniri eentsipaeni, ikantapaakiri Jesoshi:

—Pipampiteri eejatzi pikanteri Tajorentsi kameetha ijeekakagaeyerini irika eentsipaeni.

Omaanta ikantawakiri riyotaanewopaeni:

—Eero pamiri eentsipaeni jaka, rocheempitaririkari iyotaanari.

¹⁴ Tee inimotanakiri Jesoshi rantakiri. Ikan-tanakiri:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Piñeeyakirini irikapaeni eentsika, tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimateeyaririni rirori.

¹⁵ Kyaaryootaki iroka nokamantaperotzimiri, irika eentsipaeni rameenteeyakarini Tajorentsi. Riroma riraga kaari oshiyarini eentsi, riraga kaari ameentari Tajorentsi, eero imatziri reentsitetari.

¹⁶ Inataperoeyawakirini eentsi, rowaeyakinirini rako iitoki. Ikanteeyirini:

—Kameetha ineshironkatemi Tajorentsi.

Ikenkithawaetakayiri Jesoshi ashaa-gantzinkari

(Mt. 19.16-26; Rk. 18.18-27)

¹⁷ Ikanta riyaaatee Jesoshi, ikinanee awotsiki. Ishiyapaaka apaani shirampari, rotziwerowashitapaakari. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri kameethari. ¿Oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeyaani?

¹⁸ Ikantziri:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi.

¹⁹ Piyomacheetawo iroka ikaminagaetakiriri Moeseeshini: “Eero powamaantzi. Eero pishirontawo kaari piina. Eero pikoshitzi. Eero pitheeyakotari atziri. Eero pamatawitantzi payitantyaariri rashitayitarini paashini atziri. Pipinkathateri piri eejatzi piniro”.

²⁰ Ikantanakiri rirori:

—Pamine, eenironi newankaritapaakini, nohotyaakiro maawaeni irokapaeni, roojatzi iroñaaka.

²¹ Riraga Jesoshi, raminanakiri, inintashireperotakiri. Ikantakiri:

—Eenitatsi apaani kaari pantzi. Piyaate iroñaaka pipimantayiteroni maawaeni pashaagawo. Pipashiteeyaarini kaari tzimatsi rashaagawo, rooma eeniro ikashiyakaaperotakimiri Tajorentsi kaari thonkanitachani jenokinta. Roojatzi poyaatanakina.

²² Ikemawakirira ikantakiriri, ookantzimotapaakari rajankaneki rowashiretakotanakawo. Ro rowashiretantanakari tema oshekini tzimimotziriri rowaagawo. Roeyomaetanaka, riyatane.

²³ Ari ipithokashitanakari Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Riraga ashaagantzinkari opomeentsitzimotari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁴ Ikemanteeyawakaririni riyotaanewo, rotsikanatanakari. Rapiiteeri eejatzi Jesoshi, ikantziri:

—Notyomipaeni, kyaaryo opomeentsitzimotari atziri ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri aririka rameentyaawo rowaagawo.

²⁵ Noshiyakaawentemiri kameeyo. Tema opomeentsitaka roshinthateri kameeyo imooki kithapi. Omaanta pomeentsiperotachari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁶ Tema osheki iroñaaka rotsikanateeyanakarini rirori. Ikantawakaanaka:

—¿Ninkama iroñaaka awijakotaatsini?
Pomeentsiritaani.

²⁷ Raminanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero imatashitawo atziri rowawijaakoteeya rirori, omaanta rirotaiki Tajorentsi materini rowawijaakoteeri. Tekatsi pomeentsitzi-motyaaarini rirori.

*Tajorentsi ipinateeyerini maawaeni
oyaateeyiririni Jesokirishito
(Mt. 19.27-30; Rk. 18.28-30)*

²⁸ Roojatzi Peetero ikantanakiri rirori:

—Omaantakya naaka, nookayitakironi maawaeni, oetarika nashiteeyawitarini, noyaatanakimi eerori.

²⁹ Ikantzi Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka pikowaki poyaatanakina, eero patsipetashitawo pookayiteroni pinampi, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniro, piina, piri, peentsitepaeni, powanepaeni. Eejatzi aririka pikowaki pikamanantero noñaani raapatziyanteenari atziri, eero patsipetashitawo.

³⁰ Kyaaryo, ikijawentemiro paapatziyana opomeentsitzimotawitemi, omaanta eero patsipetashitawo. Aririka pookanakiro apaani oetarika, ipaemi Tajorentsi 100: pipankopaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniropaeni, peentsitepaeni, powanepaeni, maawaeni. Aritaki iinja otzimimoteeyeemini osheki janta pañaaperoeyapaeninta, pikanteetatyeeyaani.

³¹ Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsikika, omaanta eero ipinkathariteeyini

maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apaanipaeni pinkatharitagaantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkari-paeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagaantapae rirori.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi: “Aritaki nokamaki paata”

(Mt. 20.17-19; Rk. 18.31-34)

³²⁻³³ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, rooteentsi rareeteeyaani Jerojareeki, reewatanaki Jesoshi. Rotsikanatanakari oyaateeyiririni, eejatzi ithaawaeyanakini. Ari ipiyotziri eejatzi riraga 12 riyotaanewo, ikantziri:

—Pikemijantena. Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyatyeeeni janta Jerojareeki. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi omonkaatya raanteetenari ragaeyenani jewatayitziririni ñanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi, rowamaakaanakina. Raakaanteena eejatzi, raantenari kaari yotziri Tajorentsi.

³⁴ Ishirontawenteeyakinani, reewapootena, ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaaki 3 kitejiri, roojatzi nopiriinantaneeya.

Ikantziri Jesoshi tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ipokashitakiri okaakini Jantyaako, eejatzi Jowa, riraga itomipaeni Sewereeyo. Ikantziri:

—Iyotaanari. Nokowaki pishinetenawo iitarika nokowakotemiri.

³⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Itaka pikoyiri noshinetemiri?

³⁷ Ikantziri:

—Iinja pipinkatharitaperote, pishinetena nojeekimotemi pakoperoki. Irika yeeyika ijeekimotemi pampateki, nokimiteeyemini eerori pipinkatharitzi.

³⁸ Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikantakinari. Pamine, osheki nokemaatsityaawo naari, ¿arima pimatakiro osheki pikemaatsityaawo eerori?*

³⁹ Ikantaki riyotaanewo:

—Jee, ari nomatakiro.

Ikantawakiri:

—Iinja piñeero pikemaatsityaari.

⁴⁰ Omaanta tekatsi nokantya noshinetemi pi-jeeki nakoperoki, eejatzi nampateki. Inta kantatsine Pawa ninkarika jeekimotenani: riyotzi-takarini paerani riraga jeekimotenani.

⁴¹ Ikemaeyantakaworini riraga paashinipaeni riyotaanewo iroka ikantakiri, ikijan-teeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakaririni ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyenimi.

⁴² Ikanteeyirini Jesoshi:

—Pipokaeyeni. Piyotzi ijeeki iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi. Romperatayitakarini atziripaeni rirori. Eejatzi

---

* **10:38** Riraga Jesoshi roshiyakaawentashitawo aririka ikemaatsitakyaawopa katsiri kimitaka rirakitziro kepishaaperotatsiri, eeorika kimitaka ikaawoshiwentakityaawo oetarika pomeentsiperotachari.

riraga jematatsiripaeni, romperateeyakarini isheninkapaeni.

⁴³ Eero pikimitari eeroripaeni. Omaantakya aririka pikowaki pipinkathariwenteeyerini atziri, petakoeyaarini maawaeni pitsipateeyarini.

⁴⁴ Eejatzi aririka pikowaki peewawenante, otzimatye petakoeyaarini maawaeni.

⁴⁵ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantyaari nomperatemi eerokapaeni, intakya nopokantari namitakoeyemini, eejatzi nokamawenteeyemini eerokapaeni atziri nopinawenantemirori kaari kameethatatsi pantziri, nowawijaakotantemiri.

Retsiyatakotziri Jesoshi Waritemeeyo

(Mt. 20.29-34; Rk. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta rareetaka Jesoshi janta nampitsiki owaero Jerikoo. Rowaaganaa eejatzi, itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni eejatzi osheki piyoteenchari. Ari ijeekaetzini awotsinampiki shirampari iitachari Waritemeeyo, rirotaki itomi Temeeyo. Kaari kokichaatsi Waritemeeyo, inethaakopiintziri atziri ipashityaari koriki.

⁴⁷ Ikemakotawakiri kaakitaki Jesoshi, riraga najareetejatzi. Owakira ikemakotawakiri, ikaemawakiri, ikantziri:

—¡Jesoshi! Tema eeroka icharineeteni Iraviiri, pineshironkatapaena naari.

⁴⁸ Osheki atziri ishintsitheeyakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaemaperotanakitzi, ikantzi:

—¡Jesoshi! ¡Icharineeteni Iraviiri! ¡Pineshironkataneena!

⁴⁹ Ikatziyapaaka Jesoshi, ikantzi:

—Pikaemeri.
Ikaemaetziri kaari kokichaatsi, ikanteetziri:
—Piweshiryaaakya, pikatziyanee. Ikaemimi
irinta.

⁵⁰ Roojatzi rookantanakawo ipewiryaaakotari,
ikatziyanaka, sherok. Riyaatashitanakiri Jesoshi.

⁵¹ Ikantawakiri:

—¿Itaka pikowakotanari? ¿Tsika nokantemika?
Rakanakiri riraga kaari kokichaatsi.

—Pawa, nokowaki naminee.

⁵² Ikantziri Jesoshi:

—Iroñaaka piyaatee. Pameentakina, rootaki pet-
siyatakotantaari.

Roojatzi ikokichaatantanaa, royaatanakiri
rirori.

11

*Riyaatanaki Jesoshi Jerojareeki, iñaaperotawakiri
atziripaeni*

(Mt. 21.1-11, 14-17; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19)

¹ Paashini kitejiri rareetzimatatakaapaakari Je-
soshi Jerojareeki eejatzi Wetejajeeki, okaakiniki
Wetaaniyaki: itonkaanakiro tonkaari oetachari
Oriiwomashi. Riraga Jesoshi rotyaantakiri riy-
otaanewo apite,

² ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki. Aririka pareetakya
janta piñaapaakiri apaani wooro ewankari, tekira
ikyaakotaa. Eeniro ithatakotaka; pithataryaako-
tashitapaakyaari pamakinari.

³ Aririka ikanteetawakimi: “¿Itaka
pithataryaakotantariri wooro?” pikantanakiri:
“Ikaemakaantziri Awinkatharite. Iinja

roepiyeemiri”. Aritaki ishinetawakimiri iwoorote.

⁴ Roojatzi riyaaatanaki riyotaanewo. Iñaapaakiri wooro janta awotsiki. Ithatakotaka okaakini ashitakontsi pankotsi. Ithataryaakotapaakiri.

⁵ Eeniro ijeeki atziripaeni, rojampitawakiri:
—¿Oetaka pantziri? ¿Iitaka pithataryaakotantariri wooro?

⁶ Rakanakiri, ikantziri okaatzi ikantawakiriri inkaaganki Jesoshi. Ari ishinetawakiri iroñaaka raanakiri wooro.

⁷ Ari ikathatakotanakiniri Jesoshi. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaaripaeni, roojatzi ikyaaakotantanakari rirori.

⁸ Ari ranashitakaanakari awotsiki, iñaaperoeyawakirini maawaeni atziri, romaankaeyakironi kithaarentsipaeni awotsiki. Paashinipaeni ichekakiro oshi kompiroshi, eejatzi rowakiniri awotsiki.

⁹ Riraga jewateeyakiririni eejatzi impaeteeyatsirini, ikaemaeyanakini:

—¡Irikatapaaki owawijaakoteeni! ¡Thame añaaperotawakiri!
¡Rirotaki rotyaantakaeniri Tajorentsi!

¹⁰ Paerani Iraviirini ipinkathariwentzirini nojoriiyotzinkarite: omaanta iroñaaka, ipinkathariwentakae irika añaawakirika. Rirotaki icharineetenipero Iraviirini. Thame añaaperoteri Tajorentsi jenokijatzi.

¹¹ Roojatzi rareeteeyapaakani Jerojareeki, ikyapaaki Tajorentsipankoki. Ithotyaapaakiro raminayitapaakironi. Ari itsiteniityaanaki oorya. Roojatzi ishitowantanakari, ipiyanaka

Wetaaniyaki. Itsipateeyanakarini 12
 riyotaanewo.

*Iñaakiro Jesoshi iyeera kaari tzimatsi okithoki
 (Mt. 21.18-19)*

¹² Ari okitejitanaki eejatzi rookaneero
 Wetaaniya, riyate Jerojareeki. Ari niyanki
 awotsi aawitakari itashe Jesoshi.

¹³ Iñaakiro inteena inchato iitachari iyeera. Otz-
 imawita oshi. Ari riyataashitziro, ikowawita-
 paakawo okithoki. Tee ifiuro, inta apatziro oshi.
 Tekiraata iyopaeteta okithokitanteeyaari.

¹⁴ Ikantanakiro Jesoshi:

—Tekatsi owaeyaawoni pikithoki iinja.
 Ikemakiri riyotaanewopaeni.

*Riraga Jesoshi rookaeyakirini Tajorentsi-
 pankoki pimantayitawitacharini
 (Mt. 21.12-17; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)*

¹⁵ Roojatzi rareeteeyaani eejatzi Jerojareeki.
 Ikyaaapae Tajorentsipankoki. Rookaeyapaakirini
 maawaeni pimanteeyawitacharini eejatzi
 maawaeni amananteeyawitacharini.
 Rotatsinkitayitapaakirini imeejatepaeni
 riraga pimantayitatsirini iyorikite. Eejatzi
 rotatsinkitayitapaakirini ijeekamentopaeni
 pimanteeyawitaririni jamomo.

¹⁶ Ithañaanakawo ipimantero owaagawontsi
 janta Tajorentsipankoki.

¹⁷ Ari riyotaantaki, ikanteeyirini:

—Paerani rojankinateetzironi Iwaperite
 Tajorentsi, ikantzini: “Ikantzi Tajorentsi:
 ‘Iroka Tajorentsipankoka okameethatzi
 pikenkithatakaapiinteyenani eerokapaeni

maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsipankokika' ". Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁸ Ari ikemaeyawakirini maawaeni riraga piyotawentariri, rootaki rotsikana-teeyantanakaririni. Eejatzi ikemakotakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyawitakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi owamaantyaariri?

Omaanta tekatsi ikanteri, ithaawanteeyakarini. Tema ipinkatheeyakirini atziri Jesoshi.

¹⁹ Itziroryaanaki oorya, ari rookaneero Jesoshi nampitsi.

Iñeeyakironi rowaga iyeera, okamanaki
(Mt. 21.20-22)

²⁰ Okitejitanaki eejatzi, ipiyanaa Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta Jerojareeki. Ikineeta-neero iyeera. Iñaapaakiro, okamanaki, roojatzi janta oparithaki.

²¹ Ikenkithashiryaakiro Peetero ikantanakiri Jesoshi chapinki. Ikantziri:

—Iyotaanari, paminero iyeeraka powamayi-matakiri chapinki. Kamanaki.

²² Rakanakiri Jesoshi:

—Pameentyaari Tajorentsi.

²³ Kyaaryootaki iroka nokamanteeyemirini. Aririka pikanteri Tajorentsi: “Poshirinkero otzishinta, pookero janta inkaareki”, eerorika pitheenkashiretzi, inta piyotaperotaki roshirinkero, aritaki imatakimiro.

²⁴ Rootaki nokamanantzimiro iroka: aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, oetarika pikanteriri, pikenkithashirya: “Aritaki imatakinawo nokantakiriri”. Pameentaperotyaaririka, aritaki imatakimiro.

²⁵ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, aririka eekiro piyaatatyee pikijiri paashini atziri ari pityaawo piyaate pikaminthayeri irira: oetarikapaeni rantzimotakimiri eero pameñaawo pikijiri inta pipeyakoteniri. Roojatzi eerori, eero ikijimi Pawa Tajorentsi pantayitzirini eerori, inta ipeyakotemiro.

²⁶ Eerorika pipeyakotziniri atziri, kijakimiri, eero ipeyakotzimiro eerori Tajorentsi.

Ikantawentawakaakawo itajorenka Jesoshi
(Mt. 21.23-27; Rk. 20.1-8)

²⁷ Ipiyakagaeyaarini eejatzi Jerojareeki, ikatziyatziyawaeta janta Tajorentsi pankoki. Riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantziroripaeni rojankinarini Moeseeshi, eejatzi aataperoteenchari ipokashiteeyakirini.

²⁸ Ikanteeyapaakiri:

—¿Ninka iyotaakimirorika pipinkatharitantari pimatayitantaworini pantayitzirini? ¿Ninkama iitakimirika pinkathari, pantantyaawori iroka?

²⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—Iroñaaka apaani nojampiteeyemini eerori. Aririka pakakina eerori, roojatzi nokamanantemiri naaka ninkarika otyaantakinari.

³⁰ Riraga Jowa ikaawoshitakotayitzinirini Tajorentsi atziri. ¿Ninkama otyaantziriri ikaawoshitakotayitzinirini? ¿Riroma Tajorentsi

otyaantziriri? Teerikama, ¿riroma atziri otyaantziriri? Pakenatya.

³¹ Ari ikantawakaanaka ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka akanteri: “Rirotaki Tajorentsi otyaantziriri”, ikanteekari: “¿litaka kaari paapatziyantari Jowa?”

³² Eejatzi eero akantziri: “Rirotaki atziri otyaantziriri”. Ikijanakaekari maawaeni atziri.

Ñaakiro, riraga ñaanakowenantatsiri ithaawan-teeyakarini atziripaeni; maawaeni irira iñaaperoeyakirini kameetha Jowa, ikanteeyini: “Tema irira Tajorentsi otyaantziriri Jowa ikamanantzi iñaani”.

³³ Rootaki ikanantariri ñaanakowenantatsiripaeni:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokantzimi ninkarika otyaantanari nopinkatharitantari nomatantawori iroka.

12

Roshiyakaawentziniri Jesoshi pankitzirori oowamashi

(Mt. 21.33-46; Rk. 20.9-19)

¹ Roojatzi roshiyakaawentziniri Jesoshi iroka, ikantziri:

—Ipankitziro shirampari roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankochaaniki ijeekantyaari jenoki raminakowentyaawori maawaeni. Roojatzi

ikantziri thamaetakoteroni: “Paminawiritante-nawo maawaeni: iinja pipashitena kashetani”. Roojatzi riyaatantanaka paashiniki kipatsi.

² Ojamanitapaentzi irakanaki okithoki oowa. Ari riraga ashitawori rotyaantawitari ronampiri apaani, raagaantakitemi oowa.

³ Tee ipawakiri, omaanta raawakiri, shepik; ipajatashitawakari, tak, tak, tak. Roepiyawaeri, tekatsi raanaki.

⁴ Ari rotyaantawitaka eejatzi paashini ronampiri. Rompojawakiri iitoki, pok, pok, rowashironkaawakiri.

⁵ Rotyaantawitaka paashini eejatzi. Rowamaawakiri, shemi. Eejatzi rotyaantaw-itakari osheki paashinipaeni: apanipaeni ipajapajaatawakiri; irira paashinipaeni rowamaawakiri.

⁶ Apatziro apaani yotapaencha itomi rirori, inintaperotziri. Ikenkithashiryaaanaka rirori: “Rirorika notyomi irira ipinkathatawakiri”. Rotyaantawitakari rirori.

⁷ Omaanta ikantawakaanaka thamae-takotzirori: “Kaakitakira itomi ashitawori, aririka ikamaki iriri, rirotaki irika ashitapero-teeyaawoni. Thame owamaawakiri, roojatzikya aakotanteeyaawo aaka roowamashite”.

⁸ Ari raawakiri, rowamaawakiri, shemi. Rookakiri othapikinta oowamashi.

⁹ ¿Iitaka pikenkithashireeyarini? ¿Tsika ikanterika ashitawori rowamaashite? Tema ari ipokaki irira, ithonkapaakiri ratziritepaeni. Paashini raminee aminawiritantenirini.

¹⁰⁻¹¹ Tema piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi, tsikarika okantakotana naaka, noshiyakawo

mapi. Okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenkakiro apaani mapi ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki yoyaakirori kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”.

¹² Riyotakoeyawakironi ikantakiri Jesoshi, rirotaki roshiyakaawentakiri irirapaeni. Rootaki ikowaeyantawitakarini ragaeyanakirinimi, omaanta ithaawanteeyakarini riraga piyotawenteeyakaririni. Rootaki rookaeyantanaarini, riyateeyaneeni.

Kameethama apinateri iwinkatharite oroomajatzi

(Mt. 22.15-22; Rk. 20.20-26)

¹³ Rotyaanteetziri warijeeyopaeni eejatzi oyaatziriri Eroreshi. Ikowawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi.

¹⁴ Rareetapaaka, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, niyoteeyakimini eerokataki kameethatatsiri. Tee okantzimoneentzimi oetarikapaeni ikantayitzirini atziri, tee pithaawantari. Kameetha piyotaantziro ikowakagaeyeerini Tajorentsi. ¿Okameethatzima aaka joriiyopaeni noperi iwinkatharite oroomajatzi koriki? ¿Teerikama okameethatzi? ¿Noperima? ¿Eeroma nopiri?

¹⁵ Riyotakotakiri Jesoshi, ikowashita ramatawiterimi irika jampitakiriri. Ikantziri:

—¿Iitaka pikowantakari pikompitakayenami? Pamakinari koriki, poñaayenari.

¹⁶ Ari apaani ramakiniri. Rojampiteeyirini:

—¿Ninkama oshiyakaawentachari ipooka?
¿Ninkama ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakaeyanakirini rirori, ikantziri:

—Irira ashitawori Seesari, riraga iwinkatharite oroomajatzi.

¹⁷ Ikantziri:

—Panteniri pinkathari ikowakaemiri, eejatzi panteniri Tajorentsi ikowakaemiri rirori.

Rotsikanateeyanakarini riraga jampiteeyiririni.

Rojampitakowenteetziro aririka rañaagae kamayiteentsiri

(Mt. 22.23-33; Rk. 20.27-40)

¹⁸ Ikantapiintzi saroseeyo: “Eero ipiriintaa kamatsiri”. Ari ipokashitziri rirori Jesoshi, rojampitapaakiri:

¹⁹ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”.

²⁰ Ari. Eeniro shirampari rirentzi 6. Raawita iina, roojatzi ikamaki. Tekira itzimakayiro itomi.

²¹ Raawitaawo rirentzini apitetapaentsiri. Ika-maki rirori, eejatzi tee itzimakayiro itomi. Eejatzi ikimitaa rirori riraga tres-tapaentsiri.

²² Eejatzi rirori ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni itomi. Roojatzi okamantaka roori tsinani.

23 Inja aririka ipiriinteeyaneeni kamaeentsirini, ¿ninkama agaeroni? Tema iinanteeyawitawoni maawaeni.

24 Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotziro Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakotziri Tajorentsi, itajorentsiperotaki, tema rootaki pikompitantakawori iroka.

25 Ikamaeyakini. Inja ipiriinteeyaneeni eejatzi. Omaanta eero ragae eejatzi iina. Eero itzimae aakagaerini eejatzi. Aritaki roshiyapaeyaari ronampiri Tajorentsi jeekatsiri jenokinta.

26 Iroñaaka nokamantemi: aritaki ipiriinteeyaneeni kamatsiripaeni. Tema piñaanatakiro rojankinarini Moeseeshi. Okenkithatakotziro inchashimpoki, oponthowitaka omaanta tee othonka. Janta ikemakiro paerani Moeseeshi ikantziriri Tajorentsi: “Naaka Tajorentsi, ikantani ipinkatheeyakinani Awaraama, Ijaaka, eejatzi Jakoowo”.

27 Ñaakiro, eeniro rañi riroripaeni ishireki, roojatzi ikantani raapatziyari Tajorentsi. Rootaki pikompitantakawori pikenkithashiryaaashitaka kamaki. Ñaakiro, eero athonkaperoeyaani. Osheki pikompitaperotakawo eerori.

Ikenkithatakotziro ikowakaaperotakaeri Tajorentsi

(Mt. 22.34-40)

28 Eeniro jaga apaani iyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. Tema ikemakiri rirori. Riyotawakiri Jesoshi kameetha riyotaakiri saroseeyopaeni. Roojatzi rontsirokantapaakari rojampitapaakiri:

—¿Iitaka ikowakaaperoteeri Tajorentsi?

29 Rakanakiri Jesoshi:

—Tema rojankinatakaeniro Moeseeshi paerani ikowakaaperoteeri Tajorentsi. Eenitatsi iroka rojankinatzirini: “Nojoriiyotzinkaritepaeni, pikemijanteeyenani. Riraga Tajorentsi, rirotaki Awinkatharite, apaniroeni ipinkatharitziri irira.

30 Oshekipero pinintashireperoteri, maawaeni pajankaneki, pikantyaani. Eejatzi pikenkithashiryapiinteri”.

31 Eekiro rojankinatatziini kaminagaantsi, ikantziri: “Pikimita eeroka osheki pininta apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini maawaeni atziri osheki pinintaperoyerini”. Rootaki ikowakaaperoyerini.

32 Ikantanakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Jee, aritaki. Kyaaryootaperotaki iroka pikan-takiri. Apaniroeni ikanta Tajorentsi, tekatsi paashini.

33 Okameethataperotzi anintashireperoteri maawaeni ajankaneki, akenkithashiryapiinteri. Eejatzi akimita aaka aninta, eejatzi akimiteri maawaeni akaateeyinira, anintaperoyerini rirori. Rootaki ikowakaaperotakaeri Tajorentsi. Tee ro ikowaperote atayeniri tsimeripaeni.

34 Ikemakiri Jesoshi, kameetha ikantakiri, ikantziri:

—Rooteentsi pipinkathateri Tajorentsi, ipinkathariwenantemiri rirori.

Roojatzi ithaawantanaka atziripaeni rojampitaneerimi eejatzi.

Ikenkithatakotaa rirojatzi Rotyaantanewo Tajorentsi

(Mt. 22.41-23.7; Rk. 20.41-47)

³⁵ Riyotaantzi Jesoshi janta Tajorentsi pankoki:

—Ikantzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, icharineeteni Iraviiri”. ¿Iitaka ikanantari?

³⁶ Tema ro Ishire Tajorentsi jankinatakaeririni Iraviiri. Rojankinatakironi iroka: “Riraga Tajorentsi ikantziri Nowinkatharite: ‘Pijeeki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni. Aritaki nowashironkagaeyerini maawaeni kijeeyawitakimirini’ ”.

³⁷ Tema ikenkithatakotzitarini Iraviiri Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeki?

Ari ikemaeyawakirini, ikimoshireeyanakini osheki piyotawentakariri. Ikanantakari iroka riyotakaakiri atziri riyote riraga Rotyaantanewo Tajorentsi kaari apatziro icharineni Iraviiri omaanta eejatzi rirotaki itajorentsite paeraniperoroña tekira ipokapaaki kipatsiki.

³⁸ Eejatzi ikantziri:

—Paamayaarira iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Ikowashita rowaneenkalya, ikantakaaperotyaaawo iithaari, ikinakinathanthanatziitakayero. Ikowaki iñaaperotashityaari atziri jaga nampitsiki.

³⁹ Eejatzi aririka riyaatapiinte janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni,

riyoyaapiintziro jeekamentotsi kameethap-erotatsiri. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani ikowaki rirori rojatekapaeya niyanki itsipatanteeyaaririni pinkatharipaeni.

⁴⁰ Rowashironkayiro kamatsiri oemi raapithat-apiintziro maawaeni tzimimotawitawori. Ro-jamanitziro ikenkithatakayiri Tajorentsi, wero, wero. Osheki ramatawitantzi, omaanta iinja rookeri Tajorentsi paamariki kaari tsiwakani-tatsini.

Rowaga ashironkaenkawo opakiri Tajorentsi maawaeni oorikite
(Rk. 21.1-4)

⁴¹ Ari ijeekaki Jesoshi, imontetakawo rotetantapiintariri korikika riwetsikantyaawori kameetha Tajorentsiipanko. Raminaminthatziri osheki pokatsiripaeni, rotetziri iyorikite roteteeyapiintzinirira. Ipoki osheki ashaagantzinkari, rotetapaaki oshekipero iyorikite.

⁴² Opokapaaki roori kamatsiri oemi ashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, tee ipinaper-owitya irika.

⁴³⁻⁴⁴ Ikaemiri riyotaanewo, ikantziri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: eechonkiini otetawitaka iroka ashironkaenkawo, omaanta iñaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi. Tema opakiri maawaeni tzimimotawitakawori: tekatsi iroñaaka amanantaneeya owanawo. Omaanta riraga ashaagantzinkari, osheki roteteeyawitakani, omaanta tee iñaaperotziri

Tajorentsi ikameethatzi: tema oshekini iyorikite ikempoyaashitari.

13

Linja ishekiroryagaetero Tajorentsipanko

(Mt. 24.1-2; Rk. 21.5-6)

¹ Roojatzi ishitowakaantanakari Jesoshi Tajorentsipankoki. Ikantziri apaani riyotaanewo: —Iyotaanari. Paminero mapika riwetsikanteetawori Tajorentsipanko kameethataki.

² Ikantziri Jesoshi:

—Piñaakiro tsika okantari iroka mapipanko. Antawo naawita, omaanta iinja ishekiroryagaeteero, ookayitanakyaani jantapaeni mapi. Othonkaperotanakya pankotsi.

Iñeteri aririka othonkimateeya

(Mt. 24.3; Rk. 21.7)

³ Roojatzi rareetapaaka tonkaariki owaero Ori-iwomashi. Imontenampitapaakawo Tajorentsipanko. Riyaatakaaneentanakiri jantyaajeeni Jesoshi, Peetero, Jantyaako, Jowa eejatzi Antereeshi. Ari ijeekapaaki.

⁴ Rojampitapaakiri:

—Pikamanteeyenani. ¿Tsika okaateka ishekiroryaanteetyaawori maawaeni Tajorentsipankonta? Arima iinja omonkaatapaeyaarika ishekiroryaantyaawori, ¿tsika nokantyaaka niyotantyaari?

Iinja rashironkagaeyani atziri

(Mt. 24.4-8; Rk. 21.8-11)

⁵ Ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari.

⁶ Eenitatsi osheki pokatsini, ikante: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ramatawitapaakiri osheki atziri.

⁷ Aririka pikemakoteri romanatawakaaka atziri, eejatzi pikemiri paashini kantatsini: “Romanatawakagaeyaani atziri”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari iinja, romanatawakaapiintya, omaanta tekiraata omonkaata nopinkatharitantapaeyaari.

⁸ Riraga atziri jeekatsiri paashinijatoki kipatsi romanatapiintanakiri atziripaeni jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsi. Eejatzi apaani jewawenantatsiri ragaeyanikirini inampijatzipaeni romanatakayaari. Omoyekapiintayitanakyaani kipatsi, eejatzi itasheyapiinteeyanakini osheki atziripaeni. Eekiro riyaatatyee ikemaatsiteeyaawoni oetarikapaeni, rashironkaaperoyanakyaani.

Ikantziri Jesoshi: “Ikijeeyapiinterini aapatziyanari”

(Mt. 24.9-14; Rk. 21.12-19)

⁹ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Paamawentya erokapaeni. Paapatziyakina rootaki raanteetemiri iyotaawakaenchariki ikan-takowentemi. Aririka piyaate janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, aritaki ipajapa-jeetawakimi, tak, tak, tak. Raanakimi janta ijeekinta jewawenantatsiri, eejatzi janta ijeekinta pinkathariperotatsiri. Aririka rayemi, roojatzi pikemijantakayeri rirori, rawijakotanteeyaari.

¹⁰ Okameethatzi rityaawo ikemakoeyenani maawaeni atziri jeekatsiri kipatsiki

nowawijaakotantzi, roojatzi nopokanteeya nopinkathariperotapaaki.

¹¹ Aririka ragaetanakimi janta, aririka ikantakowenteetemi, eero pikenkithashiryaa: “¿Oetaka nokanteriri?” Aritaki iyotaakimi Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri. Rootaki ñaawaetakaemini, tee eero ka ñaawaetashitachani apaniroeni.

¹² Iinja apaani shirampari kaari aapatziyana raakaanteri rirentzi aapatziyanari, rowamaakaanantyaariri. Paashini raakaanteri itomi aapatziyanari. Eejatzi paashini atziri ikijanakiri ashitariri, rowamaakaanteri.

¹³ Paapatziyakina, rootaki ikijanteetemiri maawaeni. Kyaaryo, opomeentsitzimoeyemini, omaanta aririka pikantyaani pameentaperotena, aritaki nowawijaakoteemi.

Inja opomeentsitaperotanakya janta Joreeyaki (Mt. 24.15-20; Rk. 21.20-23)

¹⁴ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka piñaanatero rojankinarini Intañeeri, piyotawakiro ikantzirini: rashironka-gaeyanakyaani atziri. Ikantzi eejatzi eenitatsi Tajorentsipankoki oonariri Tajorentsi, rootaki maawaeni atziri rookantanakawori Tajorentsipankoki. Aririka pijeeki Joreeyaki, eejatzi piñeeririka riraganki, pithaakyaate, pishiyeeyanakini janta tonkaariki.

¹⁵ Aririka pijeeki pankotsiki inkokironta, eero pikyaapanaatzi paantayitapanaatyaaworini oetarikapaeni, inta pishiyanaki.

¹⁶ Eejatzi piyaaterika owantsiki, eero pipiya-panaata paapanaatero piithaari.

17 Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, ooo, osheki ashironkayitanakyaani motzitayitat-sirini, eejatzi ashironkaakya thotayiriri eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye.

18 Pamaneri Tajorentsi areetya iroka owashironkagaantsika ojarentsipaeteki kameetha pishiyaperoeyantanakyaarini eero opariyi inkani raawakimikari kijeeyemirini.

Raamawentakagaeyakarini Jesoshi ikantziri: “Ramatawitzimikari”

(Mt. 24.21-26; Rk. 17.22-24, 21.22-24)

19 Eenitatsi eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aritaki iinja rashironkaaperoeyanakyaani osheki atziri. Paerani tee añapiintzironi kimityaawoni iroka, eejatzi riraga maawaeni itakaantaworini, tee iñiironi. Eejatzi maawaeni impaetayitatsini, iinja eero iñiiro eejatzi kimityaawoni iroka.

20 Tee ishinetziro Tajorentsi ojamanite iroka owashironkagaantsi: rooma aririkami ishineromi, ari ithonkawakaeyakyaanimi. Rooma romaerintakiro, tema ikamintheeyakaeni aakapaeni aapatziyeeyaririni, riraga riyoyaayitakirini rirori.

21 Aririka ikamanteetemi: “Pamine, irira rotyaantanewo Tajorentsi”, eero paapatziyari. Eejatzi aririka ikanteete: “Irira”, eero paapatziyaperotari, itheeyashita.

22 Ipokapaaki amatawitantsini, ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito, naaka kamanantzirorini iñaani Tajorentsi”. Itajorentsijeem-piyaashitapaakya, ikoyi paapatziyawakyaari, rantayitemironi kaari piñaapiintzi. Ikowawita

ramatawiterimi aapatziyeeyaririni Tajorentsi, omaanta tekatsi ikanteri.

²³ Paamawentya. Neewatzitakimiro nokamantaperoyakimironi maawaeni.

Riraga Jesoshi ikamantakotaa ipiyanteeyaari
(Mt. 24.29-31; Rk. 21.25-28)

²⁴ Eejatzi ikantziri:

—Aririka ipakaakiro ikijawakagaeyani, roojatzikya itsiteniityaantanakya oorya, eero ikimitanaa ikimitaaka iroñaaka. Eejatzi eero ikitamashitane kashiri.

²⁵ Eejatzi ipariyagaantanaki ompokiropaeni, ipoñaakya jenoki, ishewashewatashitanakya paashinipaeni.

²⁶ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: iinja iñeeyawaenani atziri nokinapae menkoriki. Notajorentsiperotapaaki, nopinkatharitapaaki.

²⁷ Eejatzi notyaanteeyerini nonampiripaeni ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyeeyanarini. Ipoñaayitanakyaani maawaeni kipatsikipaeni.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi iyeera
(Mt. 24.32-35; Rk. 21.29-33)

²⁸ Eekiro riyaatatyee ikantziri:

—Eenitatsi iroka piyotantyaawori oshiyakaawentaantsika iyeera. Owakirarika oshookaempekitanee, aririka otzimanee oshi, piyotaki rootaatsi ojarentsitee.

²⁹ Eejatzi, okimita, aririka piñeeyawakironi maawaeni iroka nokamantayitakimirini, piyotanaki okaakitapaana, rooteentsi nopokashitaatemi.

³⁰ Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri. Tekira pikamaeyeni eerokapaeni, omonkaatapaakya maawaeni iroka nokamantzimiri.

³¹ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Aamagaeyaari Jesoshi: tee ayoteeyini tsikarika okaate ipokanteeyaari

(Mt. 24.36-51; Rk. 21.34-36)

³² Eenitatsi eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Tekatsi yotatsini tsikarika okaate kitejiri eejatzi tsikarika ikaate oorya; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa yotatsiri.

³³ Paamawentya, eejatzi paamagaeyenani. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari.

³⁴ Noshiyakaawentemiri atziri, jatatsiri inteena. Aririka rookanakiro ipanko, ikanteeyanakirini maawaeni ronampiripaeni iitarika ranteeyeniririni. Eejatzi rirori riraga jeekakaeyiniriri ipanko ikantanakiri rirori: “Paamagaenaga”.

³⁵ Rootaki nokanteeyantzimirini: paamagaeyenani eerori. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari: aririka itziroryaane oorya, aririka niyankiite tsiteniri, aririka iñee tyaapa, aririka okitejiityaanaki nopokae.

³⁶ Kyaaryoowa, paamaaperoeyenani. Aririka nopokae, nomapokapaemikari. Noñaapaemikari, maashiretakimi.

³⁷ Iroka nokantzimirika, rootaki nokanteeyakiririni maawaeni atziri. Paamaaperoeyenani, maawaeni.

14

Ikowaeyakini joriyopaeni raakaanteri Jesoshi (Mt. 26.1-5; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-57)

¹ Okaatapaaki apite kitejiri omonkaatantyaari kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani. Iroka kitejiri tee rowapiintawo tapiyachari paa, inta kaari tapiyacha. Ari ikowaki jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi tsika ikanteriri ramatawiteri Jesoshi raantyaariri. Aritaki ikowaperotawita rowamaerimi Jesoshi.

² Ikantzi:

—Eero aantari kitejiri rawijantarini ronampiri Tajorentsi: ikijakowenteeyarinikari atziripaeni.

Apaani tsinani ojeetziri Jesoshi kajankaari (Mt. 26.6-13; Jowa 12.1-8)

³ Ikantaka Jesoshi ijeekaki Wetaaniyaki, janta ipankoki Shimo pathaawitacharini. Osheki owaeyacharini janta. Opokapaaki tsinani, amakotapaakiro kajankaari. Iyoshaaka owaa naariwo osheki owinawo. Okameethaperotzi ojeekantari, ro riwetsikaetziri mapi iitachari arawaashitoro. Okagaakotapaakiniri, ojeetantapaakari iitoki.

⁴ Ijeekaeyini apanipaeni kijaperoeyakirorini. Ikantawakaanaka rirori:

—¿Iitaka iroñaaka eewanatantakawori iroka kajankaarika?

5 Arimi opimanteromi, aantakyaawomi osheki koriki, roojatzikya opayiterinimi ashironkayitacharini.

Tee inimoeyanakirini okaatzi antakiri,

6 omaanta ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaa kotawo. ¿litaka pikijantawori? Okameethaperotzi ojeetakina.

7 Aritaki ikantani ikaatzimikya osheki ashironkaenkari. Aririka pikowaki petakotyaari, aritaki pimatakiro pipakiri. Omaanta naaka, eero nokantani notsipateeyemini. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki.

8 Tee omatayitzironi oetarikapaeni, omaanta ojeetakina naaka. Tema ajeetapiintziri kamatsiri, omaanta tee riyotakotya. Omaanta iroka tsinanika itakina ojeetakina, eeniroka nañi. Iyotakina nokame paata.

9 Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tsikarika ikamananteeyeroni atziri noñaa ni, eejatzi ikamantakoetero iroka tsinanika oetarika antakiri, ikenkithashiryaakoeyantyaaworini.

Ikenkithashiryaaka Joorashi raakaanteri Jesoshi

(Mt. 26.14-16; Rk. 22.3-6)

10 Eeniro irira Joorashi karyootejatzi, rirotaki riyotaanewo naawita Jesoshi. Ikantanaka riyataanaki apaniroeni janta ijeekinta jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, ikantakotziri Jesoshi raakaanantyaariri.

11 Ari ikemaeyawakirini riroripaeni ikantapaakiriri, ikimoshireeyanakini,

ikantawakiri: “Kameethataki: osheki nopinatemi koriki iroñaaka”.

Roojatzi ikenkithashiryaanaka Joorashi: “¿Tsika nokanterika naakaanantyaariri Jesoshi? ¿Tsika okaateka?”

Rotyaanantakariri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni ramine tsika rowaeyaani (Mt. 26.17-19; Rk. 22.7-13)

¹² Monkaatapaaka kitejiri rowaeyantaworini paa kaari tapiyacha. Eejatzi rowamaakiri owisha rowaeyaarini kitejiriki ikenkithashiryaapiintziro rawijantariri ronampiri Tajorentsi paerani. Ikanta riyotaanewo rojampitziri Jesoshi:

—¿Tsika pikoyika nowojanteri owisha?

¹³ Ari rotyaantziri riyotaanewo apite, ikantziri: —Piyaate Jerojareeki. Aritaki pitonkiyotawakyaari shirampari, aatsiri iña chomoki. Poyaatanakiri rirori.

¹⁴ Tsikarika janta ikyaapae, aritaki piñaapaakiri ashitawori ipanko; rirotaki piñaanatapaakiri. Pikantapaakiri: “Ikantzi iyotaantatsiri: ‘¿Tsikama nojeekantapaakyaari nowakaantapaeyaariri niyotaanewopaeni owisha?’ ”

¹⁵ Roojatzi roñaagantawakimiro janta jenoki oshitamenkotanta antawo. Ari piwetsikero janta owanawontsi.

¹⁶ Roojatzi riyataanaki riyotaanewo janta, iñaapaakiro iroka ikantakiriri, roojatzi rowojantapaakiro rowanawo.

Ikantakotakiri Jesoshi aakaanterini (Mt. 26.20-25; Rk. 22.21-23; Jowa 13.18-30)

17 Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Rareeta-paaka rirori Jesoshi, itsipateeyapaakarini riyotaanewopaeni.

18 Ijeekaeyapaakini, rowaeyapaakani, ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Apaani akiyotanari iroñaaka rirotaki aakaantenani paata.

19 Rowashireeyanakani riraga riyotaanewopaeni, ikantaki apaanipaeni:

—¿Naakama aakaantemini?

Eejatzi paashini:

—¿Naakama?

Eejatzi paashinipaeni rojampiteeyanakirini.

20 Ikantzi Jesoshi:

—Tema rirotaki aakaantenani ochaantakotakinarika iroñaaka nowajoneki.

21 Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi nokame. Aritaki omonkaatakya rojankinatakotziteetakinari. Omaanta ari rowashironkaakya riraga aakaantenani. Eerorikami ikoñaatzimi rirori, eeromi raakaantanami, eejatzi eeromi ikemaatsitawomi katsiri.

*Roshiyakaawenteeyakaeroni Jesoshi
ikamawentakae aaka
(Mt. 26.26-29; Rk. 22.14-20; Jowa 13.21-30; 1 Ko.
11.23-26)*

22 Eeniro rowaeyakani, raakiro Jesoshi paa. Ipaasonkitziri Iriri Tajorentsi, ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo. Ikantziri:

—Powaeyawoni iroka paa, os-hiyakaawentzirori nowatha. Tema naaka kamawenteeyakimirini.

²³ Eejatzi raakiro pajoki awishoowaantsi oowa. Ipaasonkitakiri Tajorentsi, ipakoeyakirini, rireeyawakironi.

²⁴ Ikanteeyakirini:

—Iroka oshiyakaawentzirori niraa. Napaatawentero osheki atziri. Aririka nokamawentemi, piyoteeyakironi kyaaryo ikantakimiri Tajorentsi, rowawijaakoeyemini.

²⁵ Kyaaryootaki nokanteeyimirini. Eero iroñaaka napiiteero jaka kipatsiki nireero awishoowaantsi oowa. Aririka nojeekapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi, ari nirapaero eejatzi.

Ikanteeyirini Jesoshi riyotaanewo: “Iinja pookaeyaneenani”

(Mt. 26.30-35; Rk. 22.31-39; Jowa 13.31-38)

²⁶ Ari ithonkakiro rowaka, romampaawenteeyanakarini Tajorentsi, roojatzi riyaatanteeyanakani janta tonkaariki, oetachari Oriiwomashi.

²⁷ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Iinja pookaeyaneenani. Aritaki rojankinatakotziteetakimini: “Rowamagaeteri riraga shentziriri owisha, roojatzi ikinashiwaetanakya rowishate”.

²⁸ Omaanta, iinja nopiriinteerika nañaaga neewateeyanakimini janta Karireeyaki, ari piñeena.

²⁹ Ikantziri Peetero:

—Aririka rookaeyemini maawaeni paashini, inta naaka, eero nookimi.

³⁰ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: iroñaaka tsiteniriki, tekiraatarika rapiitakiroota iñi tyaapa,

osheki pithaawanaki. Okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³¹ Omaanta ikantaperotzi Peetero:

—Eero nookimi. Atsipatawakagaeyanirõña aka-maeyeni, eero nokantzi: “Tee niyotziri”.

Eejatzi imonkaatawakaaka ikanteeyakirini maawaeni paashinipaeni.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriri janta Jethemani-iki

(Mt. 26.36-46; Rk. 22.39-46)

³² Roojatzi rareeteeyapaakani janta Jethemani-iki. Ikanteeyirini riyotaanewo:

—Pijeekeyawakiniita   jaka,   no-kenkithatakaawakiriita Pawa.

³³ Rirotakikya   raanakiri   Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. Areetzimotapaakari ikenkithashiryaanaka,   eejatzi   osheki rowashiretanaka.

³⁴ Ikantziri:

—Osheki netakotanaka. Pijeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁵⁻³⁶ Ari ishirinkaneentanaka eechonkiini jaga. Rotziwerowanaka kipatsiki, ikenkithatakaeri Iriri. Ikantziri:

—Pawa, eeroka matzirori maawaeni oetarika-paeni. Nokowawitaka powawijaakotenami iroka nokemaatsityaari, omaanta eero nantziro nokowawitari nanteri naari, inta nokowaki nantemiro pikowakaakinari eerori.

³⁷ Roojatzi ipiyanaa jaga ijeekakira riyotaanewo. Iñaapaatziiri, imagaeyakini. Ikantapaakiri Peetero:

—Shimo, ¿maakimima? ¿Eeroma pamawetziro pikakite eechonkiini?

³⁸ Pikakite. Pamaneri Tajorentsi okantyaatakya aririka ikowaki iwinkatharite kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi, eerokya panantawo. Kyaaryo pikowaperowitaka pantenirimi Tajorentsi ikowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

³⁹ Ipiyanaka eejatzi, ikenkithatakaapaeri Iriri roojatzi ikanteeri ikantakiriri inkaaganki.

⁴⁰ Ipiyapaa, iñeeyapaerini magaeyakini eejatzi. Osheki agaeyakirini iwochokini. Osheki ipashi-wenteeyakani, tee riyotzi oetarika ikanteeyirini.

⁴¹ Ipiyapiyataka riraga Jesoshi, okaatzi 3 ipiyanaka. Roojatzi ipiyantapaaka ikantapaakiri: —Eekiroma pimaatzi. Iroñaaka monkaatapaaka, rooteentsi ikentakotakaanteetena: rooteentsi rayena kaari aapatziyanari.

⁴² Iroñaaka pipiriinte, thame aate. Oo, okaakita-paaki aakaantenani.

Ragaeyakirini Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-12)

⁴³ Eeniro iñaawaetzi Jesoshi, ipokapaaki riraga Joorashi, rirowitaka riyotaanewo. Itsipateeyapaakarini iroñaaka osheki atziri. Ramaeyapaakironi ichekamentopaeni eejatzi rompojamentopaeni wetsikachari inchato. Riroteeyakini rotyaantanewo jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, riraga rotyaantanewo iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari.

⁴⁴ Ikantziteeyakarini riraga Joorashi irirapaeni:

—Iroñaaka nokamantaperotemi piy-
otantapaakyaariri Jesoshi: piñaakinarika
nothowootapaakiri, rirotaki poerikapaakiri.
Paanakiri.

⁴⁵ Ari ipokapaaki rokaakintapaakari. Ikanta-
paakiri:

—Iyotaanari.

Ithowootapaakiri.

⁴⁶ Roerikaeyapaakirini, shepik, ishirikaperota-
paakiroña ragaeyanakirini.

⁴⁷ Apaani riyotaanewo raanakiro ichekamento.
Ithatziitakiri ikempita ronampiri iwinkatharite
ñaanakowenantatsiri, thatzik.

⁴⁸ Ikanta Jesoshi iñaakiri okaatzi rantakiri riy-
otaanewo, ikantziri:

—¡Eero! Okanteekaata, poyaankaero
pichekamento, ipiyatzimikari. Tema piyotzi
maawaeni antawakaantawori ijawirite eejatzi
rowamaanteetakari jawiri. ¿Tee piyotzi
nokowakirikami, nokanterimi Ashitanari
rotyaantenarimi oshekinipero ronampiri
piyakowentenanimi?

Roojatzi ipampitakiri ikempita, retsiyatako-
takiri.

Ari ikanteeyawakirini Jesoshi:

—¿Naakama koshintzi? ¿litaka pamashitanta-
nari pichekamento eejatzi pompojamentopaeni?
Paashitanakina, eero noshiyapithatzimi.

⁴⁹ Aritaki maawaeni kitejiri notsipateeyawitzi-
mini janta Tajorentsipankoki, niyotaantzimiri.
Pikoyirika payena, paanakina. Iroñaaka
omonkaataka okantzitakarini Iwaperite
Tajorentsi.

⁵⁰ Riraga riyotaanewopaeni rookaeyanakirini, shiyeeyanakani maawaeni.

⁵¹ Apanikya ewankari oyaatawitanakariri Jesoshi. Tee ikithaatanakya, omaanta rapineetashitakawo iwashikawo. Roerikaetawitawakari,

⁵² ithañaanaka rirori, rookanakiro iwashikawo, ishiyamerikitanaka.

Ikanteeyini jewatatsiripaeni: “Okameethatzi ikame Jesoshi”

(Mt. 26.57-68; Rk. 22.54-65; Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ari ragaeyanakirini Jesoshi iwinkathariteki ñanakowenantatsiri. Ipiyotawenteeyapaakarini maawaeni jewatayitziririni ñanakowenantatsiri, aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁴ Riraga Peetero royaatakowentawitanakari Jesoshi, omaanta rookaneentanakiri inteenanta, roojatzi rareetantapaaka janta ipankoki iwinkatharite ñanakowenantatsiri. Tee ikyaapaaki rirori pankotsiki; ijeekimotapaakiri onampirentsipaeni rakitsitapaakawo paamari.

⁵⁵ Ari inthomaenta ipiyotawentakari Jesoshi riraga jewatayitziririni joriyopaeni. Rojampiteeyirini atziri:

—¿Piñaakotakirima rantziri Jesoshi kaari kameethatatsi nowamaakaanantyaariri?

Omaanta tekatsi iñaakoteri.

⁵⁶ Ipokapaaki osheki theeyakotakariri, tee omonkaatawaka ikantayitakirini.

⁵⁷ Apanipaeni katziyaneencha, itheeyakotashitakari, ikantzi:

58 —Nokemaeyakirini Jesoshi ikantzi: “Iinja noshekiroreero Tajorentsipanko iroka riwetsikani atziri. Ari okaate 3 kitejiri niwetsikae naaka paashini Tajorentsipanko, kaari riwetsiki rirori atziri”.

59 Omaanta tee omonkaatawakakya ikantay-itawitakarini.

60 Ikatziyanaka niyanki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Rojampitakiri Jesoshi, ikan-takiri:

—¿Iitaka kaari pakantana? ¿Oetaka iroka ikan-takotayitakimirini irika?

61 Omaanta imaeritaki, tee raki. Rapiitakiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

—¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naama-gaeyarini, riraga Itomi Tajorentsi noñaaperotziri?

62 Rakanakiri:

—Naaka. Kyaaryo pikantakiri. Iinja piñeena nojeeki janta rakoperoki Pawa Tajorentsi, nokaateeyirini neewawenanteeyapaeni. Eejatzi piñaawaena nokinantapaeyaawo janta menkori, aririka nopiyee paata.

63 Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ikijanaka. Ikenkithashiryaaotanakari Jesoshi ikantzimatakiri Tajorentsi, rootaki itzijagaantanakawori iithaari. Ikantanaki:

—¿Iroñaaka iitaka akowantyaari paashini kantakoterini?

64 Pikemaeyawakirini iroñaaka okaatzi ikan-takiri, tema itheenkakiri Tajorentsi. ¿Tsika pikan-teeyinika eeroka?

Ikanteeyanakini:

—Kyaaryo, eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁵ Eenitatsi apanipaeni eewatayitziririni. Roojatzi ipashikapootakiri, eejatzi ikapojapootakiri. Ikantziri:

—Pikamantena iroñaaka ninkarika kapojapootakimiri.

Eejatzi riraga waariryaapaeni ipajapooteeyakirini.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.69-75; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-29)

⁶⁶ Eeniro ijeeki rirori Peetero janta inkokironta pankotsiki rakitsita. Opokapaaki apaani ronampiri iwinkatharite ñanakowenantatsiri.

⁶⁷ Oñaapaakiri Peetero, rakitsita paamariki. Ot-sikanatapaakari, joreririri, okantapaakiri:

—Eeroka tsipatariri riraga Jesoshi najareetejatzi.

⁶⁸ Ithaawanaki, ikantanaki:

—Tee, tee niyotzi oetarika pikantziri. Tee nokemimi eejatzi.

Roojatzi riyaaatanaki ashitakontsiki shiirikoki. Iñaanaki tyaapa.

⁶⁹ Apiiteeri oñaagaeri onampirentsi. Okanteeyirini maawaeni okaateeyakinira:

—Rirotaki irika tsipatariri Jesoshi.

⁷⁰ Eejatzi rapiiteero Peetero, ikantzi:

—Tee niyotziri.

Ari ojamanitapaentzi eechonkiini. Roojatzi ikantziri irikapaeni katziyayiteencharini:

—Kyaaryooperotaki. Eerokataki tsipatariri Jesoshi, eerokataki karireeyajatzi.

⁷¹ Ikantaperotanaki:

—Tee niyotziri riraga shirampari pikantakinari. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantaki: notheeyakyaarika, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷² Rapiitakiro iñaanaki tyaapa. Ikenkithashiryaaneero Peetero ikantakiriri Jesoshi: “Tekiraatarika rapiitanakiroota iñaanaki tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’”. Ari rowashiretanaka Peetero, roojatzi riraantanaka, jmmm, jmmm.

15

Ragaeyanagirini Jesoshi Peraato

(Mt. 27.1-26; Rk. 22.66-23.5; Jowa 18.28-40)

¹ Rooteentsi okitejiityaanaki, rapiitakiro ipiyotawenteeyarini Jesoshi riraga jewatay-itziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ikantakowenteeyakirini Jesoshi. Roojatzi roojoteeyakirini irira, raanakiri janta, ipapaakiri Peraato.

² Rojampitawakiri:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyopaeni?

Riraga Jesoshi rakanakiri:

—Pikantakiri eeroka kyaaryoopero.

³ Ikanteeyini jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri:

—Osheki rantayitakirini irika, tee ikameethatzi.

⁴ Rapiiteeri Peraato, rojampitziri:

—¿Iitaka kaari pakanta? Pikemawakiri osheki kantakotashiteeyakimirini.

⁵ Tee raki Jesoshi. Riraga Peraato tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyarini.

⁶ Ari eenitatsi rametari: maawaeni ojarentsi, aririka omonkaatapaeya kitejitatsiri rawijantakariri ronampiri Tajorentsi achariniiteni paeranipero Ejiipitoki. Roeyowapiintziri omonkyaagaarewo apaani ikowakagaeyirini atziripaeni.

⁷ Eeniro iroñaaka rashitakotaka janta atziripaeni kowayitawitacharini rookerimi pinkathari: iwaero apaani Warawaashi rirotaki owamaantaneri.

⁸ Ari riyaatashiiyakirini riraga piyoteenchari, ikanteeyapaakirini Peraato:

—Nokoyi panteeyenawoni iroka pametari: poeyowaenari apaani pomonkyaaganewo.

⁹ Rakawakiri Peraato, ikantawakiri:

—¿Riroma pikowakiri noeyoyemiri riraga Jesoshi piwinkatharite?

¹⁰ Riyotaki Peraato osheki iñaaperoeyirini atziripaeni Jesoshi, rootaki ikijeeyantanakaririni ñaanakowenantatsiripaeni raakaanantakariri.

¹¹ Ari riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithayitanakini, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikante: “Kaari Jesoshi”. Pikanteeyirini: “Riraga poeyowaeri Warawaashi”.

¹² Rapiiteeri eejatzi Peraato, ikantziri:

—¿Tsikama nokanterika iroñaaka irika pipinkatheeyawitakarini?

¹³ Ikaemaeyanakini paashinipaeni:

—Pikentakotakaanteri koroshiki.

¹⁴ Rojampitziri:

—¿Iitaka rantakiri nokentakotakaanantyaariri? Eekiro rapiitanaatziiro ikaemaeyanakini:

—¡Pikentakotakaanteri, pikentakotakaanteri!

¹⁵ Ikowanaki Peraato ikimoshiretakagaeyeerini riraga atziripaeni, rootaki roemishitowantaariri Warawaashi. Omaanta Jesoshi ipajatakaantakiri, roojatzi raakaanakiri ikentakotakaanakiri.

*Ishirontawenteeyakarini riraga Jesoshi
(Mt. 27.27-31)*

¹⁶ Roojatzi irira joraaropaeni raanakiri Jesoshi inthomaenta ipankoki Peraato, ari okaankiityaaneentzi eechonkiini. Owaeronta rowaga pankotsi peretooryo. Riraga joraaropaeni ikaemaeyakirini maawaeni paashinipaeni.

¹⁷⁻¹⁸ Itheenkaeyakirini, ishirontawenteeyakarini, ikantziri:

—¿Eerokatakima iwinkatharite joriiyopaeni? Iroñaaka naari noñaaperotemi.

Ari ikanteetakiriri iroñaaka Jesoshi, tema rantaminthatakiri rootaki roshiyakaawenantakariri apaani jewawenantatsiri. Raatonkoryaagaetakiri Jesoshi, ikithaateetakiri kityonkamawoneentatsiri. Ragaetakiniri kitochee, riwetsikaetakiniri ikimitakaanteetakiniri amantheerentsi roojatzi ramantheetakaanakiri.

¹⁹ Rotziwerowashitakari, iñaaperojeempiyaakari, roojatzi rompojantakari chonkopishitonki iitoki eejatzi reewapooteeyakirini.

²⁰ Ari osheki rantaminthatakiri, roojatzi reshitapaakiri. Roojatzi raatonkoryaakiri ikithaawitakariri kityonkamawoneentatsiri, ikithaateeri iithaaripero rirori. Roojatzi raantanakiri ikentakoteetantyaariri antawokotaki koroshi.

Ikentakoteetantakariri riraga Jesoshi
(Mt. 27.32-44)

²¹ Roojatzi joraaropaeni raanakiri Jesoshi. Niyanki awotsi iñaakiri shirampari iwaero Shimo rirotaki iriri Arejaantero eejatzi Roojo. Owakira ijeekapaaki Jerojareeki ipoñaakawo paashiniki nampitsi iitachari Shireene. Romperatawakari iroñaaka, ikantakiri:

—Pinatanakiniri Jesoshi iroka koroshi.

Ikanta Shimo inatanakiro, raanakiro.

²² Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta tonkaariki oetanta Koorikota. Rootaki iitantawori tonkaari oshiyakawo iitonaki atziri.

²³ Ari ipakowitakari kepishaari, eero ikemaat-siperotantawo katsiri, inta tee rirawakiro Jesoshi.

²⁴ Roojatzi ikentakoteetakiri Jesoshi rakokira eejatzi iitzikira, rowatzikakoteetakiri kipatsiki. Ikanta irikapaeni joraaro, raakiro iithaari. Roojatzi rookayitzironi mapyaaniki. Ro riyotantyaari ninkarika ayeroni iithaari. Eejatzi rapiitakiro riyotakoeyeroni mapi roojatzi raantanakyaawo maawaeni okaatzi ikithaayitarini rirori.

²⁵ Jenokiityaapaaki oorya, ikentakoteetantakariri.

²⁶ Roojatzi raaki paashini inchakota owaanini, rojankinateetakiro jankinarentsi okantzi: “Rirotaki jewawentziriri joriiyopaeni”. Rootaki rojankinatantakawori, riyoteetantyaari iitarika rowamaanteetakariri. Ikentakoetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi.

²⁷ Iroñaaka eeniro ikaatzi apite koshintzi ikentakoteetakiri eejatzi, ari itsipatakari Jesoshi.

Apaani rowatzikakoteetakiniri rakoperoki, irira paashini rowatzikakoetakiniri rampateki.

²⁸ Rootaki omonkaatantakari jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi kantatsiri: “Ikimitakaan-teetyaari kaari kameethatatsi”.

²⁹ Ari rawijayitzini iroñaaka osheki atziri, osheki itheenkimawaetakiri Jesoshi, osheki ishirontawentari, ikanteeyirini:

—¡Oo! Eeroka shekiroreeronimi Tajorentsi-panko, ro awijawitakya 3 kitejiri ari piwetsikaeromi eejatzi.

³⁰ ¿Arima pitajonkantashiwaeta? Intsipaeete, pitajonkakowentya eeroka: payiitee iroñaaka ikentakoetakimira koroshiki.

³¹ Roojatzi ipokantapaaka eejatzi irikapaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi. Ishirontawenteeyakarini, ikantawakaeyanakani:

—Pamineri irikakya, rirowitaka owawijaakotziriri paashini atziri, tee imatziro rowawijaakotya rirori.

³² Eerokawitaka Rotyaantanewo Tajorentsi, jewawenantawitariri ajoriiyotzinkaritepaeni. Aminamatsitawakiriita aririka rayiitee koroshiki. Aririka añaakiri, thame aapatziyari.

Eejatzi ikimitakari rirori tsipatakariri Jesoshi ikentakotaka, itheenkakiri eejatzi.

Ikamanaki Jesoshi

(Mt. 27.50-56; Rk. 23.45-49; Jowa 19.30-37)

³³ Ikaataki oorya tampatsika, omapokashitapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi. Tee

añaaneeri oorya. Okaatzi ojamanitapaentzi 3 oora. Roojatzi rooryaantanaa.

³⁴ Roojatzi ikaemantanaka antawo Jesoshi ikantzi ipaanteki rashi:

—Eroe, Eroe, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri aaka apaanteki: “Notajorentsire, Notajorentsire, ¿itaka pookantanari?”

³⁵ Ikemantawakariri apaanipaeni jeekaneentsiri ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

³⁶ Ari ishiyanaka atziri, rowiinkapaakiniri kepishaatatsiri piyonkashinkanari. Rojataakiniri jawookiikira. Ipawitari ratsimiyawakiromi. Ikantziri katziyayiteencharinipaeni jaga:

—Ari ikantawakaata: aminawakiriita aririka ipokashitapaakiri Iriiyashi rayiitashitapaakiri.

³⁷ Antawopero ikaemanaki Jesoshi, kamanaki.

³⁸ Eenitatsi janta Tajorentsipankoki antawo tokoya, tontarini, ashitako omooki. Itanakawo jenoki, otzijagaanaki waaaag, roojatzi jaawiki. Thatzii. Apitemankitanaka.

³⁹ Eeniro imontetakari itzinkami joraaro. Iñaawakiri tsika ikantanakari Jesoshi ikamantanakari. Roojatzi ikanantanaka:

—Kyaaryoopero: riropertaki irika shirampari Itomi Tajorentsi.

⁴⁰ Eeniro apaanipaeni tsinani ojeeki inteenapaeni aminayitzini. Okaateeyakironi Mariiya makaraarajato, eejatzi ojameto, Mariiya rootaki riniro Jantyaako eejatzi paashini Josee. Jantyaako impaerintzi ikoñaatzi. Eejatzi okaateeyironi Jaromee.

41 Eeniro ijeekawitani janta Karireeyaki oyaateeyirini maawaeni irokapaeni tsinani amitakotziriri. Iroñaaka ojeeki jaka osheki paashini-paeni tsinani. Itonkaantanakari Jesoshi janta Jerojareeki, oyaateeyanakirini.

Iitaka ikantakiriri Jesoshini
(Mt. 27.57-61; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

42 Itsiteniityaanaki oorya. Ro kitejitatsini inkaamani imakoryaanteeyarini, tema iroñaaka riwet-sikaeyironi oetarika ashi inkaamani.

43 Eeniro Josee, riraga poñaachari Arimateeyaki. Aritaki ikaateeyirini riraga iyotaawaka-gaeyacharini. Iñaaperoteeyirini atziripaeni rirori. Raamaari Tajorentsi rirori ikowaki reewawenteri. Iroñaaka ishirampariperotanaki Josee, riyaatashitanakiri Peraato, ikantapaakiri:

—Nokoyi pishinetenari naaneeri Jesoshini.

44 Itzimaetyaashitanaka riraga Peraato. Ikenkithashiryaaanaka: ¿Okyaaryootzitanakyaama, intsipaete ikamanaki Jesoshi? Ari ikaemakaantakiri iwinkatharite joraaro. Rojampitawakiri:

—¿Kyaaryooma? ¿Kamaperotanakima Jesoshi?

45 Ikantziri:

—Jee, kamaperotaki.

Roojatzi rotyaanantakari Josee royiitakoteeri jaawikira Jesoshini.

46 Ramanantaki Josee tokoya. Royiitakiri Jesoshini rapineetakotakiri. Romaryaakiri omooki, janta imoonteetzironta impeeta. Ipinaashitakiri antawo mapi omooki.

⁴⁷ Oñaakoperotakiri Mariiya makaraarajato tsika rowakiri. Otsipatawo ojameto, rowaga riniro paashini Josee.

16

Ipiriintanaka Jesoshi

¹ Awijanaki kitejiri imakoryaanteeyarini. Roo-jatzi amanantanakari tsinani kajankapaneri, otziritanteeyaririmi Jesoshini. Ro owaeropaeni roori tziriterinimi Mariiya makaraarajato, eejatzi roori okaatziro ojameto riniro Jantyaako, eejatzi roori Jaromee.

² Ari okitejiityaanaki iyaatzi janta omooki rotetawitakarinta Jesoshini. Rootaki tominko iyaatantakari. Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi areetantapaaka.

³ Okantawakaeyanakani:

—¿Ninka pinagaenironika rowaga mapi ashitan-tari? Antawoni, eero aawiro aaka.

⁴ Aminapaaki, oñaapaakiro rowaga mapi antawo, pinaanaka ashitaryanaaka.

⁵ Okyaapaaki omooki janta rowawitakarinta. Tee oñaapaeri Jesoshini, omaanta irira oñaapaaki apaani shirampari jaga. Ikithaatawo kithaarentsi kitamaaripero. Otsinkashiryaaanakiro irowapaeni oñaapaakirira ijeeki.

⁶ Ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Riro paminawitari riraga Jesoshi najareetejatzi, riraga ikentakoetakiri. Piri-intanaa, tee añaagaeri jaka. Jatee. Paminerotya rowawiitakarika.

⁷ Piyaatee iroñaaka pikamantapaeri Peetero eejatzi paashini riyotaanewopaeni.

Pikantapaakiri: “Reewatanakimi janta Karireeyaki, aritaki piñaapaeri janta. Tema aritaki ikamantzitakimini paerani”.

⁸ Ari intsipaete iyowanee, oshiyana. Ompetatanaka, osheki otsinkashiryaanaki. Othaawanaki, rootaki kaari okamanantari atziri otonkiyotakari janta awotsiki.

*Oñaagaeri Mariiya Jesoshi
(Jowa 20.11-18)*

⁹ Rootaki ipiriinantaari Jesoshi tominko. Ro ritaperotaari roñaagaawo Mariiya makaraarajato. Rootaki paerani ikyaantawitakawo 7 kamaari, omaanta retsiyatakotakironi.

¹⁰ Roojatzikya iyaatantanaka roori okamantapaakiri riraga itsipateeyawitarini Jesoshi. Roojatzi rowashiretakoe yawitarini, eejatzi eeniro riraakoeyawitarini.

¹¹ Roojatzi okamantawitapaakari:
—Piriintanaa Jesoshi, noñaagaeri.
Tee raapatziyawakawo.

*Iñaakiri apite riyotaanewo Jesoshi
(Rk. 24.12-35)*

¹² Roojatzi ipaashinipootanaki ipookira Jesoshi, roñaagapaari apite riyotanewoni ranashiiyani janta awotsiki.

¹³ Ari ipiyanaa irika ñaakiriri, ikamantapaakiri paashinipaeni. Eejatzi ikimitawakiri, tee raapatziyawakari.

*Ikenkithatakagaeyirini Jesoshi maawaeni riyotaanewo
(Mt. 28.16-20; Rk. 24.36-49; Jowa 20.19-23)*

14 Ari rowaeyani riyotaanewopaeni, ikaateeyini 11. Roojatzi roñaagaeyantapaaririni Jesoshi. Ikanteeyapaakirini:

—Tema nokamantzitakimini ari nopiriintee: ¿iitaka kaari paapatziyantana? Tema tee añiïro pikenkithashiryaantari. ¿iitaka kaari paapatziyantari ñaakinari inkaaganki?

15 Piyaateeyeni pithotyaanakiro maawaeni kipatsi. Pikamanteeyerini maawaeni atziri tsika ikanteeya rawijakotanteeyaari rirori.

16 Ninkarika aapatziyawakyaawoni rowaga pikamantakiriri, roojatzi raapatziyantawakyaari Tajorentsi ari ikaawoshitawentanakyaari irira tema aritaki rawijakotee. Rooma riraga kaari aapatziyawakyaawoni ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi rirori.

17 Tsikarika piyaateeyeni, itajonkakowentemi Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziri kyaaryootaki iroka pikantakiriri. Nomatakayemiro petsiyatakotantyaariri kyaantariri kamaari. Piyotayiteroni paashinipaeni ñaagantsi pikenkithatakotantenari.

18 Aririka poerikawityaari maanki, aririka ratsikawitemi, omaanta eero rowamaemi. Eejatzi, aririka piraakowityaawo piyantatsiri, eero owamaemi. Eejatzi, aririka pipampiteri mantsiyatatsiri eejatzi pikantakowentero, ari rawijakoeyeeni.

Ithonkapaakiro Marikoshi rojankinari

(Rk. 24.50-53)

19 Rootaki ikanteeyakiririni Awinkatharite Jesoshi, roojatzi roenokantanaa jenokinta,

ijeekapae janta rakoperoki Tajorentsi,
 ikaatapaeri ipinkatharitapae rirori.

²⁰ Ari riyaaateeyanakini riyotaanewopaeni.
 Ikinakinayitanakini, ikamanantayitanakini
 tsikarika ikinayitanakini. Kijokiro rowakiri
 Awinkatharite, ramitakoeyirini. Eejatzi ita-
 jonkantayitakini, riyoteeyantakarini atziripaeni
 kyaaryooperotaki ikamanteeyakiririni. Aritaki
 okantaperotari.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Marikoshi

**Iwaperite tajorentsi ikenkithatakoetziri
awinkatharite Jesokirishito: owakirari
inimotakiri tajorentsi
New Testament in Ashéninka Pajonal (PE:cjo:Ashéninka
Pajonal)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka Pajonal

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ashéninka Pajonal [cjo], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ashéninka Pajonal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

97defb47-361b-545a-898b-173aeaa61806